

In diesem Bande fehlen die Schriften Nr 39-41.

21. Sep. 1955.

Suchier.

Nr. 60.2.

30

B. C. D.

TENTAMEN
INTERPRETATIONIS NOVÆ
LXX. Hebdomadum Danielis,

cap. IX. v. 27-29.

PRÆSIDE

JOHANNE MICHAËLE LORENZ,
ELOQUENTIÆ ET HISTORiarUM PROF. PUBL. ORD.
CAPITULI THOMANI CANONICO,

SOLENNI ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTUNT

ad D. XXVII. MARTII

JOHANNES GODOFREDUS DÜRR,
a §. I - VI.

ad D. XXIX. MARTII

GODOFR. LUDOVICUS HÆBERLIN,
a §. VII - XI.

al.

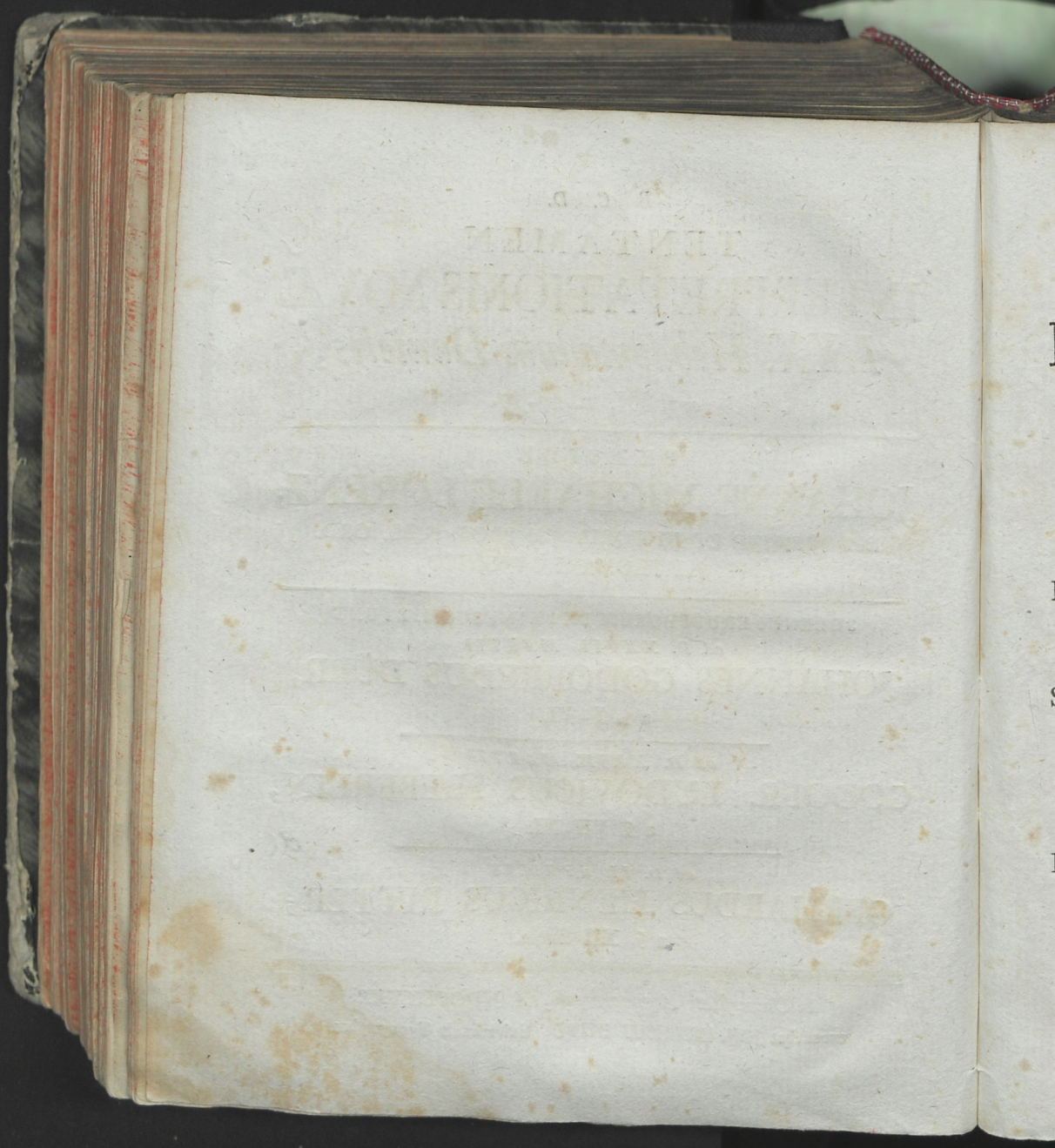
ad D. II. APRILIS

GERHARDUS HENRICUS RITTER,
a §. XII - finem.

In Univerſitate Argentoratensi, A. MDCCLXXXI.

excudebat JOH. HENRICUS HEITZ, Univerſitatis Typographus.

V I R O
G E N E R O S I S S I M O , E M I N E N T I S S I M O ,
D O M I N O
F R A N C I S C O S A M U E L I
L . B . D E B E R C K H E I M ,
D Y N A S T Æ I N L E N H E M I I , K R A U T E R G E R S H E M I I ,
J E B S H E M I I ,
T R I B U N O E Q U I T U M ,
O R D I N U M
R E G I I , M I L I T A R I S M E R I T I , B R A N D E N B U R G I C I ,
A Q U I L Æ R U B R Æ , E Q U I T I ,
E Q U E S T R I S A L S A T I C I , M E M B R O ,
S T U D I O R U M U N I V E R S I T A T I S A R G E N T O R A T E N S I S
C A N C E L L A R I O ,
P A T R I Æ C I V I T A T I S P R Æ T O R I ,
T R E D E C I M V I R O ,
G R A V I S S I M O , A M P L I S S I M O ,
P A T R O N O S U O , S U M M O , B E N E F I C E N T I S S I M O ,
S T U D I O R U M S U O R U M P R I M I T I A S
G R A T I S S I M A , D E V O T I S S I M A M E N T E
S A C R A T
G E R H A R D U S H E N R I C U S R I T T E R ,
A R G E N T I N E N S I S .

COLLEGII WILHELMITANI
P R Æ F E C T I S
M U N I F I C E N T I S S I M I S ,
VIRIS MAGNIFICIS, AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS,
D. FRANCISCO HENRICO
HENNENBERG,
E T
D. ELIÆ BRACKENHOFFER,
U T R I S Q U E
P A T R I Æ C I V I T A T I S T R E D E C I M V I R I S ,
S T U D I O R U M U N I V E R S I T A T I S S C H O L A R C H I S ,
GRAVISSIMIS, SPLENDIDISSIMIS,

NEC NON
AMPLISSIMIS, ET VENERANDIS
COLLEGII WILHELMITANI
VISITATORIBUS, ET INSPECTORI,
MÆCENATIBUS,
PATRONIS, BENEFACTORIBUS,
IN PARENTUM LOCO COLENDIS,
HOC STUDIORUM SPECIMEN
GRATISSIMA MENTE
MERITO DICANT

JOH. GODOFREDUS DÜRR,
GODOFREDUS LUDOVICUS HÆBERLIN,
GERHARDUS HENRICUS RITTER,
COLLEGII WILHELMITANI ALUMNI,
ARGENTINENSES.

Conspectus Dissertationis.

Oraculum DANIELIS

- I. ex fonte suo profertur , §. I.
- II. illustratur expositione , quæ
 1. nude sistitur , §. II.
 2. probatur , quoad *oraculi*
 - 1) tempus , §. III.
 - 2) sententiam , quæ
 - (1) simplex , §. IV. V.
 - (2) figurata , quæ
 - a. evolvitur , ex notione
 - a) *Hebdomadam* , quarum indicantur
 - (a) diversæ significationes , §. VI.
 - (b) diversi termini , §. VII.
 - b) restorationis Hierosolymæ , §. VIII.
 - b. interpretationi ipsi applicatur *hebdomadam LXX* ,
computandarum
 - ab restoratione Hierosolymæ , facta
 - a) ab *Artaxerxe I.* usque ad mortem *Christi*.
ab A. M. 3544 - 4034. §. IX. X.
 - b) a *Christo* , usque ad *Christum* , Judæis ablatum.
ab A. M. 4000 - 4069. §. XI. - XVIII.

PRÆFATIO.

P R Æ F A T I O.

I mmenſus Doctorum numerus eſt, qui in interpretando DANIELIS oraculo de *LXX. Hebdomadibus*, involucro vaticinii Judaicæ gentis potiſſima & memorabiliſſima fata repræſentantibus, ingenium induſtriamque poſuerunt ſuam; ſed adeo diverſæ diſcordesque inter ſe ſunt plurimorum in hac interpretatione ſententiæ, quid ſibi velint iſtæ *Hebdomades*, unde ſumant initium, quo pergant eæ, quo deſinant, quomodo computandæ ſint, quomodo dime-tiendæ, quas denique rerum converſiones, Judaicæque reipublicæ fata portendant; ut in tanta opinionum multi-tudine vel recenſere ſaltem ſingulas, ne dicam, exami-nare etiam iſtas, ponderare, dijudicare, res multi diu-urnique laboris, ſpiſſique voluminis opus foret. Et in indaganda, cognoscendaque veritate rerum, quid juvat tandem quoque tot ambagibus uti; nam cum in omni co-gnitione unum tantum ſit, & poſſit eſſe verum, hoc ipſum

A

si ponitur, validisque argumentis confirmatur, satisfactum est certitudini rei, & veritati litatum; siquidem omne, quod ab isto discedit, jam manifesto videri falsum, & corrumpere hinc per se debere necesse sit. Itaque, cum post tantam interpretum copiam in argumento divite, præclaro, difficili, nostrum etiam exercere ingenium, nostras quoque cogitationes proferre tandem decrevimus, plana simplicissimaque via statuimus ingredi; sepositisque aliorum sententiis, magnorumque etiam nominum auctoritate relicta, proposuimus nobis omnem argumenti commentationem brevi compendio, & tribus momentis tantum complecti. Vaticinium *Danielis* nempe volumus I. ex ipso fonte suo haurire; II. exponere dein illud, & illustrare; nostramque tandem expositionem, III. sine ulla confutatione contrarii, nude simpliciterque Lectori probare. Quodsi, quod res ipsa docet, ipsi huic vaticinio præcipuam Historia lucem debet affundere, Christiano Doctore Historiæ jucundum erit omnino, ex hac doctrina sua aliquid, pro sua quoque parte, quantum dederit scilicet ipsi Deus, ad divini oraculi illustrationem afferre; & cum vana, & lubrica sit omnis scientia, quæ ad æterna non ducat, operam collocare suam in expositione verbi, quod *Christus* ipse jussit adverti, *Matth. XXIV, 15. Marc. XIII, 14.* & quod, sicut cuncta oracula Dei, nullum tempus & ætas unquam absument. *I. Petr. I. 25.*

§. I.

En DANIELIS Oraculum c. IX.

v. 1. בשנת אחת לדרגוש בן אחשוורוש מורע מרע אשר המלך על
 v. 2. מלכות פשרים: בשנת אחת למלוו אני דניאל בינתי
 בפספים מספר השנים אשר היה דבר יהוה אל ירמיה הנביא
 v. 3. למלאות לחרכות ירושלם שבעים שנה: ואתנה את פני
 אל ארני האלהים לבקש תפלה ותחנונים בצום ושק ואפר:
 * * * * *

v. 21. ועוד אני מדבר בתפלה והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון
 v. 22. בתחלה מעף ביעף נגע אלי בערת מנחת ערב: ויבן וידבר
 v. 23. עמי ויאמר דניאל עתה יצאתי להשפילך בנדה: בתחלת
 תחנוניך יצא דבר ואני פאתי להגיד כי חמדות אתה וכן בדבר
 v. 24. והבן במראה: שבעים שבעים נחתה על - עמך ועל - עיר
 קדשך לכלא הפשע ולחתם חטאות ולכפר עון ולהביא צדק
 v. 25. עלמים ולחתם חזון ונביא ולמשח קדש קדשים: ותדע ותשלל
 מן - מצא דבר להשיב ולבנות ירושלם עד - משיח נגיד שבעים
 שבעה ושבעים ששים ושנים תשוב ונבנתה רחוב וחרוץ ובצוק
 v. 26. העתים: ואחרי השבעים ששים ושנים ופרת משיח ואין לו
 והעיר ותקדש ושחית עם נגיד הבא וקצו בשסף ועד קץ מלחמה
 v. 27. נחרצת שממורת: והגבור פורת לרבים שבעה אחר וחצי
 השבוע ישפית וזבח ומנחה ועל פנה שקוצים משמם ועד
 כלל ונחרצה תתך על - שומם:

Ex translatione SEBASTIANI SCHMIDII, quæ Ebræum textum
presse sequitur.

- v. 1. In anno primo Darii filii Achaschveroschi de semine Me-
- v. 2. dorum, qui regnare factus est super regnum Chaldeorum, In
anno primo (inquam) ex quo regnavit, ego Danijel confide-
ravi in libris (sacris) numerum annorum, de quibus factum
est verbum Jehova ad Jeremiam Prophetam, quod implendi
- v. 3. essent vastitatibus Hierosolymæ septuaginta anni. Dedi ergo
facies meas ad Adonajum (Dominum) Deum, ad querendum
orationem & preces, in jejunio, & sacco, & cinere,
- v. 21. Quum (inquam) adhuc ego (essem) loquens in precatione
(mea:) vir Gabriel, quem vidi in visione ab initio, volare jus-
sus per volatum (celerem,) pertigit ad me, circum tempus
- v. 22. oblationis vesperæ. Qui informavit, & locutus est mecum,
dixitque: Danijel, nunc exivi ad docendum te intelligentiam.
- v. 23. In initio precum tuarum exivit verbum, ut ego venirem
ad indicandum, quia desideria tu (es:) Attende itaque ad
- v. 24. verbum, & percipe visionem. Septimane septuaginta deci-
se sunt super populum tuum, & super urbem sanctitatis tuam,
ad consumendum prævaricationem, & ad obsignandum peccata,
& ad expiandum iniquitatem, & ad adducendum justitiam se-
culorum, & ad obsignandum visionem, & prophetam, & ad
- v. 25. ungendum Sanctum Sanctorum. Scito ergo, & percipito,
ab exitu verbi ad usque restituendum, & ad edificandum Hier-
osolymam, usque ad Messiam Principem, (sunt) septimane
septem: postea septimanis sexaginta & duabus restituetur &
- v. 26. edificabitur platea & fossa, sed in angustia temporum. Post
autem septimanas sexaginta & duas excidetur Messias, sed
non sibi, (propter se; verum propter homines redimendos:)
deinde urbem & Sanctuarium perdet populus principis venturi,
ita ut finis ejus (sic) cum inundatione, & usque ad finem
- v. 27. belli destinata (decifæ) desolationes. Confirmabit tamen
fedus multis septimana una: sed (in) medio septimana ces-
sare faciet sacrificium & oblationem. Tandem (vero etiam)

super avem abominationum erit desolatio, & usque ad consummationem, & decisum, stillabit super devastationem (ira Dei.)

TREMELLIO & JUNIO interpretibus.

Anno primo Darii filii Assueri ex semine Medorum, quo v. 1. factus est Rex in regno Chaldaeorum; Anno primo regni eius, v. 2. ego Danijel considerans ex libris numerum annorum, quibus fuerat verbum Jehove ad Jirmejam Prophetam, completas fore vastitates Jeruschalaimorum, septuagesimum annum adesse; adhibui faciem meam ad Dominum Deum, querendo oratione & deprecationibus, cum jejunio, cilicioque, & cinere. . . v. 3. . . . Adhuc, inquam, me loquente in oratione, vir ille Gabriel, quem videram in illa visione principio, iussus advolare contentissime, tetigit me sub tempus muneris vespertini. & v. 22. informans me loquutus est mecum, ac dixit, o Danijel, nunc prodii, ut imbuam te intelligentia. In principio deprecationum tuarum prodiit verbum, ad quod indicandum venio, quia desideratissimus es: quapropter animadvertite ipsum verbum, & intellige visionem istam. Septimane septuaginta decise v. 24. sunt super populum tuum, & super civitatem sanctam tuam, ad cohibendum defectionem illam, & ad obsequandum peccata, & ad expiandum iniquitatem, & ad adducendum justitiam perpetuam; idque obsequando visionem ac Prophetam, & ungen- do Sanctum Sanctorum. Igitur cognoscito, & intelligito, ab v. 25. enuntiatione verbi, de reducendo populo, & de edificandis Jeruschalaimis, usque ad Christum antecessorem, fore septimanas septem: deinde septimanas sexaginta duas rursus edificata platea & fossa, que tempora erunt in angustia. Post septima- v. 26. nas autem illas sexaginta duas excidetur Christus, sed nihil ad illum: nam civitatem ipsam & ipsum sanctum perdet, populum antecessoris venturum, adeo ut finis ei sit cum inundatione; denique usque ad finem belli precise bellum erit desolationis maxima. Corroborabit vero fœdus multis septimana v. 27. una; in medio autem septimana ipsius abolebit sacrificium &

munus; deinde per legiones detestationum desolantes usque ad consummationem, eamque praeisam, per desolantes, inquam, effundetur desolatio.

§. II.

Prolato oraculo, jam involucrum ei detrahemus, nudaque & facili expositione illud sistemus.

Anno primo regni *Darii Medi*, filii *Ahasveros*, ex quo Babyloniorum imperio fuit potitus, &, occiso *Belsazere*, Assyriorum Babyloniorumque regnum sic ad novum Principem, novamque gentem Medorum translatum est; Anno Orbis conditi 3442. ego *Daniel* attentis oculis libros sacros inspexi, inquisivique folicite, hac tanta conversione rerum, annon tempus forte adesset, quo finiretur & completeretur numerus annorum 70, quem Deus ex *JEREMIAE* vatis oraculo definitivisset tollendae vastitati, & depopulationi urbis Hierosolymae, quae *Nebucadnezaris*, Assyriorum Regis, manu facta, exilio *Jochini* Regis, & deportatione decies mille virorum, flore tum gentis Judaicae, A. M. 3393. coeperat, & A. M. 3403. urbis & templi destructione fuerat consummata; omnemque animum meum defixi in Deo, rerum fatorumque omnium Domino, ut implorarem misericordiam ejus supplicibus precibus, jejunans, indutusque cilicio, & cinere caput respersus a). . . . Cum adhuc verba precum mearum facerem, ecce *Gabriel*, Dei nuntius, quem jam prima caelesti visione videram, celerrimo volatu pervenit, & pertigit ad me, hora, qua vespertina oblatio Deo fieri solebat; hic significavit mihi, & me allocutus est his verbis: *Daniel*, en nunc egressus ego sum, ut magnarum rerum, futurorum-

a) More Judaeorum, & populorum Orientis, cum in summis essent angustiis. *Josue* VII, 6. 2 *Samuel* XIII, 19. *Esther* IV, 1. *Jona* III, 6. *Matth.* XI, 21. *Luc.* X, 13.

que populi tui fatorum, te cognitione imbuerem. Statim primo precum tuarum initio mandatum exiit a Deo; quod indicandum Tibi veni, siquidem Tu Deo in deliciis es. Attende ergo ad verba, quæ loquar; attende ad visionem, quæ Tibi repræsentatur. Septuaginta anni definiti a Deo sunt, prout in JEREMIE vaticinio legis, populo tuo, & urbi, Tuæ religionis cultui dicatæ, quibus pœna impietati, & violationi divinarum legum, Judæis a Deo statuta desinet, peccatis populi inducetur oblivio, præteritæ defectionis iniquitas expiabitur; & divina visio, & vatis JEREMIE oraculum eventu suo, quasi cœlesti quodam sigillo, confirmabitur; æterni fœderis divini, cum *Abrahamo* jam initi, justitia denovo clarescet; & Hierosolymitani templi, & sacratissimarum ejus partium, inauguratio nova fiet. Verum hi septuaginta anni aliorum septuaginta temporum periodi imago tantum sunt, quibus longe memorabilior condonatio peccati, & longe illustrior populi tui expiatio continget, & cœlestis quædam ædificatio Hierosolymæ, & sanctissimi templi inauguratio fiet. Sunt enim destinatæ, definitæque a Deo septuaginta annorum hebdomades, sive septies septuaginta anni, populo tuo, & urbi, cultu divini, quod adoras, Numinis sanctificatæ, quibus sacrificio divini Salvatoris rebellionis, & prævaricationis humani generis omnis, culpa delebitur, abolebuntur peccata mundi, omnis iniquitas expiabitur; æterna condonatione, & remissione peccati, Dei justitia manifestabitur orbi; divinæ visiones, & tot vatum oracula complementum invenient; & cœlestia, & æterna Sanctorum habitacula, templi Hierosolymitani, & sanctissimi tabernaculi ejus imagine, adumbrata, Christi in ea ingredientis, tanquam Summi Sacerdotis, sanguine initiabuntur. Cæterum cum duo sint, quæ ores, & quæ in cognoscendis populi tui fatibus spectes, condonationem criminum, & restaurationem Hierosolymæ, sacrique urbis cultus, indicabo tibi tempus cum gloriosissimæ illius condonationis, tum longe magnificentissimi.

mæ etiam restaurationis patriæ urbis tuæ. Scito igitur, & noscito; computationis omnis hic initium esse faciendum ab iis diebus, quibus edictum prodibit, ut novo religionis cultu Hierosolyma restauretur. Ab eo igitur anno, quo edictum *Artaxerxis I.* Perfarum Regis feretur, pro restituendo sacro Hierosolymæ cultu, a septimo Regis ejus anno, hoc est, A. M. 3544. usque ad CHRISTUM, Judaici populi principem, magnamque, quæ per eum fiet, generis humani expiationem, currunt istæ septuaginta annorum hebdomades, sive lepties septuaginta anni; & sunt eadem, septem hebdomades maximæ, quælibet septuaginta annorum, hoc est, quadringenti nonaginta anni; cadetque hinc expiatio illa magna in Annum Mundi 4034. Jam accipe etiam tempus illustriissimæ, & longe nobilissimæ restaurationis Hierosolymæ, & computa rursus ab edicto, quo novo religionis cultu Hierosolyma debet restitui. Nempe post edictum illud *Artaxerxis*, aliud prodibit, longe illustrius, quod non ab homine, sed a Deo exhibit, de ædificanda jam per CHRISTUM cœlesti Hierosolyma, & extruenda nova civitate Sanctorum. Ab hujus divini edicti epocha, cujus *Artaxerxis* edictum præfiguratio tantum erit, & cujus nuntius ipse veniam, Sacræ Virgini indicaturus, concepturam esse eam, & parturituram conditorem magnum novæ Hierosolymæ; Ab hoc, inquam, edicto, quod ad A. M. 4000. fiet, usque ad extructionem civitatis illius novæ, & Messiam Regem, populo Judaico concessum, servatum, septuaginta erunt anni; quorum septem labentur a CHRISTI in carnem adventu, usque ad tempus, quo *Herodis* Regis stirps, CHRISTO Principi infensissima, Judææ & Hierosolymæ principatu dejicietur; & ablato tunc penitus civili Jehudæ sceptro, signum clarescet temporis, expectatum a tot sæculis divinum Judæorum Regem apparuisse. Sexaginta duo inde sequentur anni, quibus cœlestis civitatis primordia a CHRISTO, sed inter magna impedimenta, & gravissimas impiorum

piorum infestationes condentur. Post sexaginta duos hos annos tolletur deinde Rex CHRISTUS e medio; non ipse quidem, vel regnum ejus tolletur; sed tolletur, & eripietur ille Judaicæ genti, quæ ob perversissimum, & infestissimum Regi suo animum, jam justa Dei pœna tanto, & tam expectato, Rege suo privabitur. Urbem vero Hierosolymam, & sanctuarium ejus, tum perdet populus, a venturo Principe CHRISTO ipso immiffus, qui non quiescet, donec urbem templumque velut inundatione quadam deleverit. Inde bellum igitur longissimi temporis erit CHRISTO cum Judaica gente; ad cujus finem usque decreta a Deo est vastatio Judæorum. Multos tamen Judæorum CHRISTUS in fœdus suum adsciscet; confirmabitque iis promissiones, a Deo populo huic, & patribus ejus factas, spatio maximæ hebdomadis unius, septuaginta annorum; cujus hebdomadis medio, id est, trigesimo quinto incarnationis suæ anno, sacrificium vitæ & sanguinis sui faciet ad redimendum a peccatis omne genus humanum: & sic abolebit jam vim omnem sacrificiorum, & oblationum Judaicæ gentis; quæ per tot sæcula suis tantum imaginibus verum, & unice Deo acceptum, pretiosissimi Ipsius sanguinis sacrificium adumbrabant. Vastatores autem Hierosolymæ pro insignibus habebunt aquilas detestabiles, divinis honoribus ab iis cultas, & usque ad consummationem temporis plenam, Dei decretis exacte dimensam, effundetur ira Dei in devastatum populum.

§. III.

Exposito jam oraculo probationem addemus, primoque tempus oblati oraculi, dein eam, quam damus, sententiam ejus demonstrabimus.

Tempus editi oraculi clarum est. Ait enim DANIEL, oblatum sibi esse primo anno regni *Darii Medi*, c. IX. v. I. quem cap. V. v. 30. 31. dixit, occiso *Belsazere*, *Nebucadnezaris* filio, c. V. v. 2. 18. 22. Babyloniorum imperio

B

fuisse potitum. *Belsazer BEROSO*, Chaldaicæ historiæ Scri-
ptori, sed & *JEREMIAE* cap. LII. 31. *Evilmerodach*; *Darius*
Medus BEROSO Nericafofossar vocatur, qui *Evilmerodacho*
interfecto in imperio successit, anno ante *Cyrum*, Babylonio-
rum urbe, & regno omni potitum, vigesimo primo. Sic enim
BEROSUS Libr. III. *historiæ Chaldaicæ* apud *JOSEPHUM* Lib. I.
contra *Apionem* c. 20. *Ναβουχοδονόσορος*. . . *μηνηλλάξατο τὸν*
βίον, βεβασιλευκῶς ἔτη τεσσαράκοντα τρία. τῆς δὲ βασιλείας
κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτῆς Ἐυειλμαράδου. ἔτος προσὰς τῶν
πραγμάτων ἀνόμως, καὶ ἀσελγῶς, ἐπιβελυθεὶς ὑπὸ τῆς
ἀδελφῆν ἔχθιστος αὐτῆς Νηριγλισσοῦρος ἀνῆρέθη, βασιλεύσας ἔτη
δύο. μετὰ δὲ τὸ ἀνααιρεθῆναι τῆτον, διαδέξαμενος τὴν ἀρχὴν ὁ
ἐπιβελύσας αὐτῶ Νηριγλισσοῦρος, ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα.
τέττι υἱὸς Λαβοροσοῦροδος ἐκυρίευσεν μὲν τῆς βασιλείας, παῖς
ἂν. μῆνας ἐννέα. ἐπιβελυθεὶς δὲ, διὰ τὸ πολλὰ ἐμδαίνην κα-
κῆθη, ὑπὸ τῶν φίλων ἀπεμυρωανίδθη. ἀπολαμῆν δὲ τέττι . . .
κωνὴ τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβονήδω τινὶ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς
ἐπισυστάσεως, ἐπὶ τέττι --- ἔσης --- τῆς βασιλείας αὐτῆ ἐν
τῶ ἐπὶ ἀκαυδέκτω ἔτει, προεξεληλυθῶς Κύρος ἐκ τῆς Περσίδος
μετὰ δυνάμειος πολλῆς, καὶ κάσαςφειψάμενος τὴν λοιπὴν Ἀσίαν
πᾶσαν, ἄρησεν ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας --- καὶ --- Βαβυλώνα
καλαλαθόμενος, -- τὸν Ναβόνηδον . . . ἐξέπειψεν ἐκ τῆς Βαβυ-
λωνίας. Nabuchodonosorus . . . vita excessit, cum regnasset an-
nos quadraginta tres; cui in regno successit filius ejus Evilma-
radochus. Hic cum summe rerum licenter & libidinose pra-
esset, insidiis Neriglissouri, qui sororem ejus in matrimonio ha-
buit, interfectus est, postquam duos annos regnasset. Hoc e
medio sublato, Neriglissourus, qui insidias ei fecerat, regnum
suscepit, regnavitque annos quatuor. Ejus filius Laborosar-
chodus, puer, regnum inde tenuit menses novem. Insidiis autem
petitus, quod multa pravae indolis indicia praeberet, & ab ami-

cis obtruncatus est. Quo interfecto communi consilio Nabonmedus, unus ex conjuratis, in regnum evedtus est. Hic cum decimum septimum regni annum ageret, Cyrus ex Perside magnis viribus egressus, reliqua Asia omni subacta, expeditionem suscepit in Babyloniam, Babylone potitus Nabonmedum ex Babylonie finibus ejecit.

Cum BEROSO CANON PTOLEMAICUS conspirat in catalogo Regum Babyloniorum, qui a Nabonassare, Babylonis Rege, computat annos

Βασιλέων Ασσυρίων, Regum Assyriorum
& Medorum.

	ἔτη συναγωγῆ.	annos regni.	Summa a Nabonassare.
Ναβocolασσάρης. μγ. ρπς.	Nabocolassari.	43.	186.
	<i>(id est, Nabuchodonosori)</i>		
Ιλοαρδάμης. . . . β. ρπη.	Iloarudami. . . . 2.	188.	
	<i>(id est, Evilmerodachi)</i>		
Νηριμασολασσάρης. δ. ρςβ.	Nericasolassari.	4.	192.
Ναβοναδίας. . . . ιζ. σθ.	Nabonadii. . . . 17.	209.	
Περσῶν.	<i>Persarum.</i>		
Κύρου. θ. ση.	Cyri. 9.	218.	

Incidit hinc Darii Medi, sive Nericasolassari, primus annus imperii in Annum Mundi 3442. Etenim

I. Ab Adamo, sive mundo condito, usque ad nativitatem Abrahami, sunt anni 2008.

ex calculo ætatis Patriarcharum, continua stirpis primæ propagatione deducto.

Genes. V, 3 -- 28. [VII, 6. XI, 12 -- 24. 32.
XII, 1 -- 4.

2. Ab *Abrahami* nativitate usque ad divinam vocationem ejus in *Paestinam*, sunt anni 75.
Genes. XII, 4.
3. Ab *Abrahami* vocatione usque ad exitum *Israëli- tarum* ex *Aegypto*, & legem Dei in monte *Sinai* latam, sunt anni 430.
Exodi XII, 40. Paulus ad Galatas III, 16. 17.
4. A lege Dei lata usque ad exædificatum a *Salomone* *Hierosolymæ* templum, sunt anni 487.
I. Reg. VI, 1. 38.
-
5. Ab exædificato *Hierosolymæ* templo usque ad captivitatem, & deportationem Regis *Jechonie*, sive *Jojachini*, sunt anni 393.
 ex calculo annorum imperii Regum *Judæ*, & *Israëlis*, a *Salomone* usque ad *Jojachinum*.
I. Reg. XI -- XXII. 2. Reg. I -- XXIV.
6. A deportationem *Jojachini* usque ad annum primum *Cyri*, *Babyloniorum* imperio potiti, sunt anni 70.
Jeremie c. XXIX, 1. 2. 3. 4: 2. Chron. XXXVI, 21. 22. 23. Esra I, 1. 2. 3.
7. Anno vicesimo primo ante *Cyrum*, *Babylone* regnantem, *Darius Medus*, sive *Nericaßassar*, cœpit regnare, hinc *A. M. 3442.*
- ex *BEROSO*, & *CANONE PTOLEMAICO*.
- Igitur, cum *Daniel* inquireret in tempus 70. annorum, *JEREMIE* oraculo *Hierosolymæ* depopulationi destinatum, deerant tum adhuc ad complementum illius, anni viginti & unus; nec computationi huic vel *DANIELIS* contradicunt verba, *cap. I, v. 1-6.* *Babylonicum* exilium a tertio jam *Jo-*

b) Deduximus hunc omnem calculum latus in *Tabulis temporum*, *fatorumque orbis terræ*; editis *Argentorati 1770. fol.*

Jakimi, Regis Judææ, anno numerantis; qui *Jojachineam* deportationem octo annis præcefferat; nec CANONIS etiam PTOLEMAICI; a primo *Nabuchodonosoris* Regis anno usque ad *Cyrum*, Babylone regnantem, sex & sexaginta annos tantum computantis, calculus nobis obstat. Nam quod DANIELIS verba *cap. I.* attinet; ille ibi de suo quidem exilio, sed non de magnæ Judæorum captivitatis epocha quadam loquitur. Cœperant enim certe anni 70. Babylonicæ captivitatis magnæ, a JEREMIA prædicti, a *Jojachini* Regis exilio, hoc est, A. M. 3393. Nam *cap. XXIX. v. 1-10.* datæ dicuntur a JEREMIA litteræ ad Judæos, Babylone captivos, deportato jam illic cum flore gentis Judaicæ *Jojachino* Rege, & stante adhuc sub Rege *Zedekia* Hierosolyma; quibus nomine Dei captivis significat, elapsis 70. annis eos ab exilio in patriam esse reversuros. Et quanquam sint, qui ex JEREMIE *cap. XXV. v. 1. & 11.* colligere velint, 70. illos annos jam a tertio, vel quarto Regis *Jojakimi*, patris *Jojachini*, anno esse numerandos, hoc est, ab A. M. 3385, quod illo anno jam *Nabuchodonosor*, Rex Babylonis, Hierosolymam ceperat, sibi que subjecerat, DANIEL. I, 1. 2. eodemque ipso jam anno primum *Jeremias* septuaginta annorum depopulationem Hierosolymæ prædixerat; c. XXV. etiam ipse tum *Daniel* inter nobiles Judææ pueros captivus erat Babylonem abductus; DANIEL. I, 1. 2. 3. 6. tamen contra hæc omnia ex JEREMIE *cap. XXV. v. 1. 9. 10. 11.* patet, sacrum vatem, quarto tum *Jojakimi* Regis, & primo *Nabuchodonosoris* anno vaticinantem, non de præsentis quadam, sed de futura Hierosolymæ depopulatione prædicere, & ab ea demum 70. vultitatis annos numerare: quin ipse vates, cum tres tantum Hierosolymæ, Judææque, factas a *Nabuchodonosore* depopulationes numeret *cap. LII. v. 28. 29. 30.* primam earum septimo demum, vel octavo *Nabuchodonosoris* anno, qui *Jojachineæ* captivitatis tempora tangit; 2 *Reg. XXIV, 12.* alteram, qua destructa fuit undecimo post anno Hierosolyma, decimo octavo, vel decimo nono

ejusdem *Nabuchodonosoris* anno assignat, JEREMIE LII. v. 28. 29. 12. 15. EZECHIEL etiam ubique, *Jeremiae* temporibus æqualis, & ipse in *Babylonia* captivus, ubi *Babylonicæ* captivitatis annos computat, non aliter, nisi a *Jojachinæ* captivitatis epocha eos numerat, cap. I. 2. 3. XXXIII. 21. XL. 1.

PTOLEMAICI vero CANONIS calculus a *Nabuchodonosore* usque ad *Cyrum*, si minorem annorum numerum sistit, quam prima specie temporum captivitatis *Babylonicæ*, a *Jeremia* designatorum, ratio videtur exigere; re accurate perpen-
sa, nihil impedimenti hic objicit; siquidem satis constat, PTOLEMAICUM CANONEM *Nabuchodonosoris* annos imperii ab eo demum ordiri tempore, quo patri *Nabopolassari* in regno successit, hoc est, A. M. 3397; sacros vero vates, *Jeremiam* in-
primis, & *Danielem*, initium jam eorum ducere, ex quo a vivo patre in regni societatem adscitus, primamque *Hierosoly-
mæ* obsidionem aggressus est, id est, ab A. M. 3385. JEREMIE XXV. 1. DANIEL. I. 1. quod clare quidem interpres *Ptole-
maici Canonis* BEROSUS nos docet, qui *Nabuchodonosorem* vi-
vo adhuc patre *Judæam* sibi subjecisse; longeque lateque in
iis regionibus principatum sibi peperisse, captivorumque ma-
gnam multitudinem *Babylonem* abduxisse scribit, verbis a JO-
SEPHO productis *Libr. I. contra Apionem* c. 19. ἀπέσας δ' ὁ
παῖρ αὐτῆς Ναβουδάσσορος, ὅτι ὁ τετραγμένος σαβραΐτης ἐν τῇ Αἰ-
γύπτῳ, καὶ τοῖς περὶ τὴν Συρίαν τὴν κοίλην, καὶ τὴν Φοινίκην τό-
ποις ἀποστάτης γέγονεν, ἔδυνάμενος αὐτὸς ἐτι κακοπαθεῖν,
συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ. ὅστις ἐτι ἐν ἡλικίᾳ, μέρη τινα
τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν ἐπ' αὐτόν. συμμίξας δὲ Ναβουχοδονό-
σορ τῷ ἀποστάτῃ, καὶ παραβιάζαμενος, αὐτῆ τε ἐκυρίευσεν,
καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτῆ βασιλείαν ἐποίησεν. τῷ
δὲ πατρὶ αὐτῆ συνέβη Ναβουδάσσορῳ, κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν
ἀρρώγησάντι, ἐν τῇ Βαβυλωνίῳ πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἐτι

βεβασιλευκῶτι εἴκοσι ἐννέα. αἰθόμενος δὲ μετ' ἐ πολὺ τὴν τῆ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος, κἀσπασῆσας τὰ κάβα τὴν Αἴ- γυπτῶν πράγματα, καὶ τὴν λοιπὴν χώραν, καὶ τὰς αἰχμαλώτους Ἰσραηλίων τε καὶ Φοινίκων, καὶ Σύρων, καὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτῶν ἐθνῶν συντάξας τισὶ τῶν φίλων . . ἀνακομίζων εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, αὐτὸς ὀρμήσας . . παρεγένετο . . εἰς Βαβυλῶνα. κατὰ λαβῶν δὲ τὰ πράγματα, . . καὶ κυριεύσας ἐξ ὀλοκλήρου τῆς παλαιῆς ἀρχῆς. -- Cum autem audisset pater ejus Nabopolassarus, Satrapen Aegypti, Coele Syriae, & Phoenicia regionibus praepositum, ab eo defecisse, ipse ferendis laboribus per atatem impar, filio Nabuchodonosoro, etate valenti, tradidit partem exercitus, misitque ad illum bello persequendum. Nabuchodonosorus autem cum rebelli congressus, idque iusta acie, & eum devicit, & regionem denno in regni sui ditionem redegit. At sub id tempus evenit, ut Nabopolassarus pater, cum morbum contraxisset, in urbe Babylo- niorum diem obiret supremum, postquam regnasset annos XXIX. Nabuchodonosorus autem, cum non multo postea patris interi- tum accepisset, rebusque in Aegypto, & reliqua regione ordina- tis, Judaeorum, Phoenicum, & Syrorum, & Aegypti gentium captivos amicorum quorundam fidei commendasset, ut eos . . . in Babyloniam deportarent, . . Babylonem se contulit. Poti- tus ibi rerum, . . totum patris imperium adeptus est.

§. IV.

Ita, sublatis difficultatibus, probato editi oraculi tempore, jam ea, quam tribuimus ei, sententia quoque probanda est. Hæc pro more eo, quem præ se divina sæpe oracula ferunt, hic du- plex occurrit; alia simplex, alia figurata. Sicut enim cuncta Mo- saici cultus præcepta ipsum Dei cultum primo præscribunt, sed sub ipsius cultus ejus imagine simul futuri, sanctioris olim, fœderis sacra quoque repræsentant; sic solent etiam vatici- nia sæpe Dei rem præsentem, vel proxime imminentem, simpli-

ei prima significatione sua nuntiare; sed hoc velut involuero
 dein aliam adhuc futuri temporis, longe memorabiliorem, &
 illustriorem complecti; qualia sunt vaticinia de filio Dei ex
 Ægypto vocato, *Hosæ XI*, 1. *Matth. II*, 15. de *Rahela*
 plorante liberorum suorum interitum, *Jerem XXXI*, 15.
Matth. II, 17. de pretio vatis 30. argenteis nummis æsti-
 mati, quod figulo deinde solutum est, *Zacharie XI*, 12. 13.
Matth. XXVII, 9. de filio *Davidis*, patri successuro in re-
 gno Israël, ædificaturo templum Dei, & Deo ipsi in filii
 loco, futuro; 2 *Sam. VII*, 12. 13. 14. 2 *Chron. XVII*, 11.
 12. 13. *Luce I*, 32. 33. de femine *Abrahæ*, *Isaac* nomi-
 ne, propagando, *Genes. XXI*, 12. *Roman. IX*, 7. 8. de
 vocibus Israël in fummis angustiis, montium & collium
 auxilia implorantis, *Hosæ X*, 8. *Luce XXIII*, 30. *Apoca-
 lypf. VI*, 16. de maledictione divina suspensi in ligno, *Deu-
 teron. XXI*, 23. *Galat. III*, 13. Et hæc quidem sententia
 simplex in hoc *Danielis* oraculo eo planior reperitur, quo
 pronior ei *Danielis* ipsius precibus occasio suppeditata est.
Daniel enim inquit sollicitate, & Deum precatur, ut poenæ,
 populo suo dictæ, finem faciat, & Hierosolymæ urbem & sa-
 cra ejus restituat, secundum oraculum, a *Jeremia* vate pro-
 nuntiatum; tum occurrit ei igitur Angeli visio, & Dei no-
 mine ei confirmatur, oraculum illud *Jeremie* exactissime iri
 completum; quæ prima, quæ se offert, & simplex vaticinii
Danielis interpretatio est.

§. V.

שבעים שבועים נחתך על-עמך ועל-עיר קדשך. *Septua-
 ginta hebdomades*, (septuaginta anni,) *decisa sunt*, (accu-
 ratissime a Deo dimensæ sunt,) *super populum tuum*, & *su-
 per urbem Sanctuarii tui*, (quod tu revereris.) שבע *He-
 bdomas*, septem dierum alias spatium significat; & ipsi *Da-
 nieli cap. X. v. 3.* שלשת שבועים ימים, *tres hebdomades die-
 rum*,

rum, viginti & unus dies sunt, coll. v. 12. 13. sed hic hebdomas generatim pro temporis definiti circulo, speciatim pro anni periodo ponitur, facili cognitione *Danielis*, qui 70. שנים, annos, JEREMIE, cap. XXIX. v. 10, Angeli voce hic שבועים, hebdomades, audit denominari. Hebdomadis autem nomine hic annus vocatur; quod anni singuli, qui hic significantur, imago, signumque hebdomadis integræ annorum sunt; quæ per שבועים, septem annos, altera sublimiori, quam deinde videbimus, & figurata sententia repræsentatur; hinc cum una sententia comprehendantur hic duæ, & prima quadrare debet ad alteram; per metonymiam signum pro resignata hic ponitur; hebdomas, pro anni periodo, septem annos præfigurante.

לכלא הפשע ולהתם חטאות ולכפר עון ad consumendum, vel abolendum, defectionem, & obsequandum peccata, & expianda iniquitatem; hoc est, quibus abolebitur, tolleturque in Dei judicio defectionis memoria; præteritis peccatis obli-
vio dabitur; inhærens populo macula iniquitatis delebitur. לכלא alias, ad colibendum, hic commode exponitur per לכלא, ad consumendum, vel abolendum; vulgari apud Hebræos permutatione litterarum נ & ה, & subsequenter verbis eandem sententiam fere repetentibus, & confirmantibus. Ad stabiliendum enim tanto certius Dei oraculum, & confirmandum omnimodo, ad definitum tempus annorum 70, culpæ & peccati condonationem, triplici denuntiatione idem *Danieli* asseritur; & cum vox פשע, defectio, generatim rebellionem, & obsequii excussionem, fontem omnis peccati; חטאה, peccatum, speciatim actionem quandam malam, divinæque legis læsionem; עון autem, iniquitas, maculam, culpamque, ex peccato contractam, peccatorique inhærentem, coll. Numer. XIV, 34. *Ezechiel* IV, 4. 5. 6. significet; declaratur hoc ipso, largissimæ criminis veniæ nihil omnino esse defuturum, & oblivione clementissima Dei omne, quod ad crimen pertinet, & populi defectionem, & peccatum ejus,

& maculam ejus iri abolitum; eadem prorsus ratione, iisdemque plane verbis, quibus Deus ipse *Mosi*, manifestata Numinis sui gloria, crimina sese remittere trifariam prædicat. *Exod. XXXIV. 6. 7.* יהוה אל רחום וחנון... *Jehova Deus misericors, & graciosus...* condonans iniquitatem, & defectionem, & peccatum; & ex ore Dei *JEREMIAS* id ipsum pari modo confirmat, cum reditum ex Babylonica captivitate Judæis prænuntiat *cap. XXXIII. v. 7. 8.*

והשבתיו את-שבות יהודה ואת שבות ישראל ובנותיהם כבראשנה: וטהרתים מכל עונם אשר הטאו לי וסלחתי להם: לכול-עונותיהם אשר הטאו לי ואשר פשעו בי: *Nam reducam captivam multitudinem Jehudæ, & captivam multitudinem Israël, & edificabo eos, ut antea. Et mundabo eos ab omni iniquitate ipsorum, qua peccaverunt mihi, & condonabo omnes iniquitates ipsorum, quibus peccaverunt mihi, & quibus defecerunt a me.*

והבניתי צדק עלמים, & ad adducendum justitiam sæculorum, live æternam; hoc est, ad manifestandam denuo æternam, & immutabilem Dei clementiam, populo suo promissam. Etenim צדק עלמים *justitia Dei æterna*, Israël exhibenda, quid aliud esse potest, nisi conservatio, & corroboratio divina ברית עם, *federis illius æterni*, cum *Abrahamo* jam initi, de quo *Genes. XVII, 7. 8. Psal. CV, 8. 9. 10. 11.* eripiendo populum suum rursus ex manibus hostium, & reducendo in terram patribus ejus promissam? vel, sicut alibi dicitur, חסד עלמים, *æterna Dei clementia*, remissione, & condonatione peccati præsertim manifestata: quod optime declarat, & confitetur *DANIEL*, his ipsis in precibus, quibus hoc de 70. hebdomadibus oraculum a Deo elicit v. 16, 18: אדוני ככל- צדקתך ישב- נא אפך וחמתך מעריך ירושלם הר-קרשך... לא על- צדקתנו אנחנו מפילים תחנונינו לפניך כי על- רחמך הרבים *Domine juxta omnem justitiam tuam avertat se queso ira, & excandescencia tua, ab urbe tua Hierosolyma, monte Sanctitatis tuæ; .. non justitiæ nostræ fiducia deponimus nos supplicationes nostras coram facie tua; sed fidu-*

Jeremie, & vati ipsi, divinitus inspirato, cœlestis auctoritatis robur additum iri.

ולמשח קדש קדשים: *Et ad unguendum Sanctitatem Sanctitatum.* קדש קדשים, *Sanctitas Sanctitatum*, hoc est, *Sanctissimum*, אֲרָיָא אֲרָיָא, vocatur interius sacri tabernaculi Molai-
ci, dein templi Salomonei conclave, in quo arca fœderis Dei jussu est posita, *Exod. XXVI, 33. 1 Reg. VI, 16. 2 Chron. III, 8. V, 7. ad Ebraeos IX, 3. 4.* sed hoc nomine sacrificium annuum expiatorium quoque vocatur, *Exod. XXX, 10.* quin ara etiam holocaustorum a Deo sic dicitur, & sacro propterea oleo cum vasis, ad eam pertinentibus, ungi præcipitur, *Exod. XXIX, 36. 37. expiato altare . . . Et ungitur illud, ad sanctificandum illud. Septem dies expiato super altari, Et sanctificato illud, וְהָיָה הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ, ut sit altare sanctitas sanctitatum, Exod. XXX, 28. 26. 28. 29. Parato oleum unctiois sacre, . . . eoque ungitur . . . altare quoque holocausti, Et omnia vasa ejus, Et labrum, ac basin ejus, ita sanctificato ea, וְהָיוּ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ, ut sint sanctitas sanctitatum, Exod. XL, 10. כל-כריו*
ומשחת את-מזבח העלה ואת-כל-כריו וקדשת את-המזבח והיה המזבח קדש קדשים, *ungitur etiam altare holocausti, Et omnia vasa ejus, Et sanctificato altare, ut altare sit sanctitas sanctitatum.* Septuaginta ergo annis Babylonice captivitatis finitis, statim novam inaugurationem, & unctioem futuram esse sanctissimarum rerum, quæ ad Hierosolymæ templum, & sacra ejus pertinerent, inprimis sanctitatem illam sanctitatum, altare nempe holocausti, solemnibus sacrificiis inauguratum, sacroque oleo unctum iri, Angelus Danieli prænuntiat: & rem prædicto tempore, hoc est, *A. M. 3463.* accuratissime sic evenisse, *ESRA* testatur *cap. I. v. 1. 2. 3.* Anno primo Cyri, Regis Persiæ, ut impleteretur verbum Jehovæ, dictum ore Jeremie, excitavit Jehova spiritum Cyri, Regis Persiæ, ut promulgaret voce per omne regnum suum, etiamque scripto, dicendo. Sic ait Cyrus,

Rex Persia. Omnia regna terra dedit mihi Jehova, Deus coelorum, & hic praecepit mihi, ut aedificem ipsi domum Hierosolyma, quae est in Judea. Quisquis inter vos est de omni populo ejus, sit Deus ipsius cum ipso, & ascendat Hierosolymam, quae est in Judea, & aedificet domum Jehovae, Dei Israelis. Hic est Deus, qui est Hierosolyma (habitans.) v. 5. Surrexerunt ergo capita Patrum Jehuda & Benjaminis, & Sacerdotes, atque Levitae, cujuscumque Deus excitavit spiritum, ut ascenderent, ad aedificandum domum Jehovae, qui est Hierosolyma (habitans.) cap. III. v. 1-6. Cum autem advenisset mensis Septimus, & Israelitae essent in urbibus (suis:) congregati sunt populus, sicut vir unus, Hierosolymam. Et surrexit Jeshua, filius Jozadah, & fratres ejus Sacerdotes, & Serubbabel, filius Schealthiels, & fratres ejus, & aedificarunt altare Dei Israelis, ad offerendum in eo holocausta, secundum id, quod scriptum est in lege Moysis, viri Dei; & constituerunt altare super basibus suis, -- ac obtulerunt in eo holocausta Jehovae, matutina, & vespertina; & fecerunt festum tabernaculorum, secundum id, quod scriptum est; & holocaustum diei in diem, pro numero (praescripto) secundum morem; quod cujusque erat diei, die suo: postea vero holocaustum jure, & in noviluniis, & in omnibus statibus temporibus, Jehova sanctificatis; & pro omni, qui sponte obtulit voluntariam oblationem Jehovae; & die primo mensis septimi ceperunt offerre holocausta Jehovae.

§. VI.

Probata sic prima, simplicique oraculi *Danielis* sententia; jam altera figurata quoque probanda est; simplicis primae sententiae involucre tecta. Hujus investigandae ratio cum pendeat omnis ex definitione LXX. *Hebdomadum*, id est, ex cognitione, 1. quantum temporis spatium illae comprehen-

dant; 2. quo termino incipiant, desinantque; hæc primum omnium notio evolvenda nobis est, & explicanda; quam si evolverimus, si explicaverimus, totius dein oraculi sententiæ est applicanda.

Hebdomas, שבוע, quæ septem dierum spatium alias significat, hic in *Danielis* vaticinio diversa, triplici significatione accipitur; designat enim 1. annum, 2. annos septem, 3. annos septuaginta. Quam quidem diversam unius vocis in uno oraculo acceptionem nemo mirabitur, qui perpenderit, præter morem oraculorum, quæ futurarum rerum eventus studio obscuritate quadam involvunt; ipsi voci שבוע *hebdomadi*, synonymam interdum esse, & permutari cum ea, vocem שבת, *Sabbathum*; veluti *Levit. XXIII, 15. 16.* ubi de festo hebdomadum, post septem hebdomadas, a secundo die Paschatis numerandas, celebrando. Deinde numerabitis vobis a postero die Sabbathi (Paschalis,) a die, quo attulistis manipulum agitationis: שבע שבכות המיכת ההיכה, *septem Sabbatha*, (id est, hebdomades,) integra erunt; עד ממחרת השבת השביעת, usque ad posterum diem Sabbathi, (id est, hebdomadis,) septimi, numerabitis quinquaginta dies, offeretisque Jehovæ oblationem novam; quod clare sic interpretatur *Deuteronomium c XVI, v. 9.* שבעה שבעות תספר לך *Septem hebdomades numerabis tibi; ex quo cæperit falsæ (imitti) in segetem, incipies numerare שבעה שבעות septem hebdomades: & facies festum hebdomadum Jehovæ, Deo tuo c):* & *JOSEPHUS Antiquitat. Judaic. Libr. III. c. 10.* τῆ δὲ δευτέ-

c) Sic σαββατον, *Sabbatum*, etiam in græca lingua hebraizante pro hebdomade ponitur *Luc. XVIII. 12.* πρῶτος τις τοῦ σαββατον, *jejunabis per hebdomadem; & μία σαββατον Matth. XXVIII. 1. Marc. XVI. 2. Luc. XXIV. 1. Johann. XX. 1. 1 Cor. XVI. 1.* est manifeste prima dies hebdomadis, voce εἰς, μία, etiam pro significatione Ebraicæ vocis ארור, ארור, quæ sæpe non unum tantum, vel unam, sed & primum, primam, denotat, accepta. *Gen. VIII. 5. Levit. XXIII. 24. Numer. XXIX. 1. XXXIII. 38. &c.*

ρα τῶν ἀζύμων ἡμέρα, -- τῶν καρπῶν, ἕς ἐθέρισαν, -- μετὰ
 λαμβάνουσι. καὶ τὸν Θεὸν ἠγάπησαν τιμῆν δίκαιον εἶναι πρῶτον,
 παρ' ἧ τῆς εὐπορίας τῶν ἐτυχόν, τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶ τῆς
 κριθῆς ἐπιφέρουσι. --- ἑβδόμη δ' ἑβδομάδος διαγεγενημένης με-
 τὰ ταύτην τὴν θυσίαν, αὐταὶ δ' εἰσὶν αἱ τῶν ἑβδομάδων ἡμέραι
 τεσσαράκοντα καὶ ἑνέα, τῇ Πενήκωτῃ . . προσάγουσι τῷ Θεῷ
 ἄγνον. *Secunda vero Azymorum die, . . ex frugibus demessis . .*
capiant; ac equum esse rati Deum primo honorare, a quo rerum
harum copiam acceperunt, hordei primitias ei offerunt. . .
Septima vero hebdomade post hoc sacrificium transacta; (he
autem sunt hebdomadam dies quadraginta novem,) quinquagesi-
ma die offerunt Deo panem. Jam vero ipsum Judæorum
שב, Sabbathum, præter ordinarium septimi diei festum,
Exod. XX, 10. veluti per triplicem significatus ejusdem vo-
cis gradationem, tria alia ordinaria diversorum, amplio-
rumque semper, septem temporum festa significat, populo Is-
raelis a Deo præscripta. Est enim 1. de quo modo dixi-
mus, Sabbathum septem hebdomadam, id est festum 49. die-
rum, quo singulis annis primitias frugum Deo offerre sole-
bant: Exod. XXXIV, 22. Levit. XXIII, 15. 16. 17. 21.
Deuteron. XVI. 9. 10: est 2. Sabbathum anni septimi, quo
ab agricultura omni terra debebat quiescere, Levit. XXV, 4.
ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליהוה
Sed in anno septimo Sabbathum Sabbathi erit terra; Sabbathum
Jehove: est 3. Sabbathum anni quinquagesimi, septem Sab-
batha annorum, vel 49. annos, complexi, id est, annus Jubi-
læus, quo ad pristinos dominos immobilia bona redire sole-
bant; Levit. XXV, 8. Inde numerabis tibi שבע שנים שבע
פעמים שבע שבתות שנים והיו לך יומי שבע ושבת השנים
septem Sabbatha annorum, septem annos
septem vicibus, ut sint tibi septem Sabbatha annorum, novem &
quadraginta anni, -- v. 10. & sanctificabitis annum quinquagesimum. Hinc non incongruum, non a divinæ Scripturæ genio,

nec hinc a captu *Danielis* alienum, etiam voce שבוע, *hebdomadis*, pro conditione rerum, quæ ea comprehenduntur, triplicem veluti temporis gradationem designari ab Angelo, & cum tria uno oraculo indicentur *Danieli*; eventus certissimus vaticinii *Jeremia*, de *Babylonicæ* captivitatis periodo editi; dein, quæ sub ejus periodi imagine latent, primum, longe maxima olim expiatio omnis peccati, post, illustrissima etiam restauratio *Hierosolymæ*; non absonum profecto, in triplici hac indicatione rerum, etiam triplici sententia *hebdomadem*, primo, pro singulis septuagennalis periodi annis; post crescendo, pro septem annis; tandem, pro integra etiam septuagennali periodo accipi. Quod quidem eo verius esse videbitur, quo certius, eam *hebdomadum* interpretationem cum aliis *Scripturæ Sacræ* locis, ipsiusque *Danielis* oraculis amicissime conspirare.

Etenim שבוע, *hebdomadem*, annum primo designare, satis ex eo patet; quod *Danieli* summa sollicitudine in *Babylonicæ* captivitatis finem, ad editum *Jeremia* de 70. ejus annis vaticinium, inquirenti, Angelus de celo missus, & solando animo ejus serviens, annos ipsos captivitatis, a Deo dimensos, 70 שבעים, 70 *hebdomas*, appellet: sicut §. 5. ostendimus: dein שבוע, *hebdomadem*, etiam septem designare annos, prolatus modo ante locus ex *Levit. XXV. 8.* demonstrat; ubi clare; *sint tibi septem Sabbatha annorum*, (quod idem est, sicut paulo ante probavimus, septem annorum *hebdomades*,) *novem & quadraginta anni*: tandem שבוע, *hebdomadem*, etiam septuaginta annorum periodum denotare, ex *DANIELIS VII. 25.* colligi potest; ubi in *Romanorum Cæsarum*, *Christianæ fidei hostium*, potestatem sanctos datum iri, ער-ערן וערנן ופלג ערן, *usque ad tempus placitum, & tempora, & dimidium temporis*, *DANIELI* a Deo prædicatur; numerus vero placitum hic per septennarium quoque computari numerum, & 70. comprehendere annos, a fine 70. *Danielis* *hebdomadum*, & ultima *Hierosolymæ* obsidione computatos,

putatos, fatis clare ex *Joannis Apocalypsi* potest ostendi, ubi vaticinium idem multiplicatis visionibus amplificatur, & apertius aliquanto declaratur, *cap. XI. XII. XIII.* Nam *Danieli cap. VII.* primo *Belsazeris*, sive *Evilmerodachi*, Assyriorum & Babyloniorum Regis anno, sub imagine quatuor animalium quatuor orbis imperia representantur, sibi invicem ab eo tempore successura, Assyriacum; Medicum, Assyriaco minus; coll. *Daniel II. 39. V. 28. 31.* Persicum; Græcum; quod in decem regna dein divisum, tribus suis partibus, hoc est, tribus insignibus regnis, Macedonico, Syriaco, Ægyptiaco, Romani exurgentis imperii nova potentia obruetur. Romanum hinc imperium, novi erumpentis cornu imagine adumbratum, tria Græci animalis cornua sistitur proturbare; Altissimo rerum omnium Regi maledicere, Sanctos ejus atterere; qui Dei decreto potestati ejus permittentur per tempus, & tempora, & dimidium temporis. Tempus autem illud incipit ab A. Chr. vulgaris æræ 68. ex quo Dei Ecclesia jam publico sacrorum cultu, quem unum habebat Hierosolymæ, prorsus privata est; & fugit, & latuit abhinc velut in solitudine; *Flavio Vespasiano* nempe jam Hierosolymæ aditus tum omnes obsidente; *JOSEPHUS de bello Judaico IV. 9.* & quotquot in ea urbe, & per Judæam omnem, *CHRISTO* dederunt nomen, jam Pellam trans Jordanem fuga delatis, *EUSEBIUS Histor. Eccles. Libr. III. c. 5.* Tum, inquit jam *Apocalypsis, XII. 14.* ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο πτέρυγες τῷ αἰετῷ τῷ μεγάλῳ, ἵνα πτεήται εἰς τὴν ἔρημον, εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφεται ἐκεῖ ΚΑΙΡΟΝ, καὶ ΚΑΙΡΟΤΣ, καὶ ἩΜΙΕΤ ΚΑΙΡΟΤ, ἀπὸ προσώπου τῷ ὄφως; data sunt mulieri duo ala aquile magne, ut avolaret in desertum, in locum ipsius, ubi nutriretur tempus, & tempora, & dimidium temporis; & hoc idem tempus, est tempus illud divini & fatidici anni, & biennii, & dimidiati anni; sive dierum 1260; sive mensium 42; singulis scilicet mensibus triginta dierum tempore

D

computatis; quo Christiana Ecclesia, mulieris, quæ Christum peperisset, imagine descripta, in solitudine a Deo nutritum iri prædicitur dies 1260. *Apocalyps. XII. 6.* ἡ γυνή ἐφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἩΜΕΡΑΣ ΧΙΛΙΑΣ ΔΙΑΚΟΣΙΑΣ ἙΞΗΚONTA, *mulier fugit in desertum, ubi habet paratum a Deo locum, ut nutriretur ibi dies mille ducentos sexaginta;* idem est tempus, quo urbem sacram per 42 menses conculcabunt Gentiles, id est, publicum sacrorum Christianorum cultum prohibebunt, & infestabunt. *Apocalyps. XI. 2.* idem illud est tempus, quo duo sacræ fidei testes insignes, *Mosis & Eliæ* similes, ciliciis induti, per dies 1260 oracula sacra edent; id est, duo cætus, tum ex Judæis, Deo fidelibus, tum paganis, Christo collecti, & sicut vocantur *Apocal. XI. 4.* δύο ἐλάϊαι, *dua olea*, nempe, καλλιέλαιος, & ἀργιέλαιος, *olea, & oleaster, olea infertus, & indolis, & dulcedinis ejus factus particeps, Rom. XI. 17.* ambo inter magnas temporum angustias perpetuum Christianæ fidei testimonium præbebunt, *Apocalyps. XI. 3-6.* idem denique illud est tempus, quo animal septem capitum, & decem cornuum, cui armorum viribus par nemo inventus est, in Sanctissimum Numen, id quod *Daniel* ipsum *cap. VII.* vaticinatus est, maledictiones evomet; bellumque inferet Sanctis, per menses 42, & vi eos opprimet; hoc est, quo paganum Romanorum imperium, longe lateque populis orbis terræ vi armorum suorum domitis, sanctum CHRISTI nomen maledicis verbis, contumeliisque lacerabit, perpetuoque furore, & cladibus, Christianæ fidei affectas infestabit.

Hoc autem tempus, cum temporibus, & dimidio temporis; hunc annum, cum biennio, & dimidio anni; hos dies 1260; hos quadraginta duos menses, periodum annorum septuaginta, & bis septuaginta, sive 140. annorum, & dimidii annorum septuaginta, sive 35. annorum; hoc est, summam, 245. annorum spatium illud complecti, quo sa-

cer Dei unius, & CHRISTI, cultus per orbem terrarum publica libertate caruit, uno veri Dei templo, quod Hierosolymæ erat, sublato, & Christianis Ecclesiis a Romanis Imperatoribus ferro, carceribus, suppliciis perpetuo vastatis; nemo dubitaverit facile; qui perpendere, & numerare voluerit annos, a Christiani cultus exilio lapsos, usque ad libertatem plenam illam sacrorum, Christianis Ecclesiis per orbem terrarum *Constantini* M. temporibus redditam. Sunt enim ab A. C. vulgaris æræ 68. quo Judæa omni, & Hierosolyma, jam fugerunt Christiani omnes, Judæorum ante sacris, & cultui, quod ex *Actor.* XXI. 20. 26. patet, hucusque semper permixti, usque ad restitutam Christianis libertatem plenam sacrorum, *Constantini* & *Licini* Imperatorum edicto, A. C. 313. *Constantino* III. & *Licinio* III. *Coss.* concessam, testibus fidis hujus rei *LACTANTIO* de *mortibus persecutorum* c. 48. & *EUSEBIO* *Hist. Eccles. Libr. IX.* c. 9. X. c. 5. exacte anni 245. Itaque, si ערן, *tempus Deo placitum*; tempus a Deo dimensum; *Danieli*, generali suo nomine 70. annorum periodum designat; & hæc 70. annorum periodus in *Apocalypsi Johannis*, fatidica voce, unius tantum anni, duodecimve mensium tantum, nomine designatur; quid impedit, quin eadem *Danieli* שבוע, *hebdomas*, quæ est etiam ערן, *tempus placitum*, & a Deo dimensum; cum in oraculi denuntiatione, sicut demonstravimus, modo annum, modo septem annorum spatium designet, etiam tertia significatione sua septuaginta annorum periodum ibi denotet? nempe temporis eam mensuram, Dei decreto, *Babylonici* Judæorum exilii terminos complexam; & hinc opportune ad metienda futurorum etiam factorum tempora rursus adhibitam; præsertim, cum, quod paulo ante vidimus, & uberius adhuc infra §. XV. probabimus, divina & *Danielis*, & *Apocalypseo*, oracula ab ipso *Danielis* hebdomadam sine, etiam eadem illa, quæ modo exposuimus, ערן, ערן, Καρὸν, Καρὰς, *tempus*, & *tempora*, pari computatione per 70. annorum periodos semper computent.

§. VII.

Singularum *Danielis* Hebdomadam 70. postquam spatia probavimus; jam termini etiam universim, finesque, quibus concluduntur omnes, unde omnium 70. periodus incipit, ubi omnium desinit, nobis examinandi, probandique jam veniunt. Et quidem perpendenti bene oraculum illud statim patebit; hebdomadam 70. finem non unum, eundemque, sed duplicem, diversumque hic figi. Alius est enim hebdomadam 70. finis, qui desinit magna condonatione, & expiatione omnis peccati; qui legitur *versu* 24. *cap.* IX. & CHRISTI morte, & sacrificio terminatur: alius est finis 70. hebdomadam, qui ultra CHRISTI sacrificium pertingit usque ad illius hebdomadis exitum, quo CHRISTUS Judaico populo confirmare foedus suum desinet, mittetque exercitus suos, Judæorum urbem & sacra deleturos, qui legitur *versibus* 26. & 27, & Hierosolymæ obsidione, & excidio postea finitur. Qui quidem duplex, diversusque hebdomadam finis, tanto minus videbitur dubius, quanto magis ille etiam precibus *Danielis*, duo a Deo petentis, & duplici ad istas preces, diversæque Angeli denuntiationi, tum de condonatione peccati, tum de Hierosolymæ, sacrorumque ejus restauratione, respondet. Jam si diversus est hebdomadam 70 finis, & utrique beneficio Dei, & condonationi magnæ, expiationique peccati, & restaurationi sacræ Hierosolymæ, æquus tamen 70 hebdomadam terminus constitutus est; necesse profecto sequitur, etiam initium 70 hebdomadam utrobique duplex, diversumque hinc esse. Nam cum *Danieli* Angelus dicat, septuaginta hebdomadam initium esse numerandum ab edicto, quo feretur, ut Hierosolymæ mœnia restaurentur; &, quod mox ostendemus uberius, satis bene computetur initium illud a septimo *Artaxerxis* I. Persarum Regis anno, edictoquoque tum temporis a Rege isto lato, de sacro cultu Hierosolymæ restaurando: si ab eo die, id est, A. M. 3544. septuaginta annorum hebdo-

madas, five septies septuaginta annos numeraveris; opportu-
 ne incidet in Annum M. 4034, qui est Annus mortis CHRIS-
 TI, & hinc terminus aptissime congruens magnæ expiationi
 peccatorum generis humani. Quodsi ab hoc termino differt,
 sicut revera differt, longiusquæ porrigitur, terminus ultimus
 restauratæ fossæ, plateæque Hierosolymæ; quippe, qui ab-
 lato urbi patrocínio CHRISTI, & proxime insequentis urbis,
 & sacrorum ejus excidio demum desinit; & sic ultra mortem
 CHRISTI, quod clarissime constat, & suo loco amplius proba-
 turi fumus, 35 circiter annorum intercapedine distat; certe
 initium restauratæ sacre Hierosolymæ, cujus finis imminente
 excidio ejus terminatur, non ab eodem *Artaxerxis I.* edicto,
 & A. M. 3544. potest sumi; sive paria utrobique, sive di-
 versa 70 hebdomadam singularum spatia computes. Nam si
 paria utrobique computes, pari momento temporis & termi-
 num magnæ expiationis peccati, & restauratæ sacre Hieroso-
 lymæ, & incipere, & finire esset necesse: quod ultimum est,
 sicut ante modo vidimus, *Danielis* oraculo manifesto contra-
 rium; & si diversa computes, tum quidem restauratæ sacre
 Hierosolymæ vel minora prioribus hebdomadam spatia, vel
 majora numerabis. Si numeraveris minora, tum restauratæ
 sacre Hierosolymæ finis, & Hierosolymæ ipsum excidium,
 longe ante mortis CHRISTI tempora, & magnam peccatorum
 expiationem cadet; quod non *Danielis* tantum oraculo, sed
 omni temporum ordini contradicit; at si majora volueris,
 cum hebdomadas ante ostenderit varia significatione, vel
 anni tempus, vel septem annos, vel annos septuaginta, divi-
 nis oraculis designare; & tu ab *Artaxerxis I.* edicto 70. he-
 bdomades pro septies septuaginta annis usque ad magnam
 peccatorum expiationem computaveris; si jam ab eodem edi-
 cto, id est, A. M. 3544. 70 hebdomades majori, quam
 septem, adeoque septuaginta annorum, spatio dimensus sis,
 usque ad abdicatum a Deo præsidium urbis Hierosolymæ,
 populique & sacrorum ejus factam hostibus ejus deditioem;

te senties, invito, contrarioque *Danielis* oraculo, longissime ultra tempus Hierosolymitanæ urbis, & sacrorum ejus excidii, esse deventurum. Igitur si *Danieli* denuntiatur *versu* 25, figuratæ significationis oraculi, & computationis 70 hebdomadam, initium esse sumendum ab edicto, quo restitui, quo restaurari Hierosolyma jubetur; jam clare ex modo dictis concludes, edictum illud non unum, idemque, sed duplex intelligi; ad quod *Danielis*, eorumque, qui legent ejus oraculum, animus deberet attendi; & quidem eo certius, cum ostendi facile possit, duplicis edicti talis interpretationem de restauranda & restituenda Hierosolyma, oraculis Sancti Spiritus, & divinæ Scripturæ genio convenire.

S. VIII.

Etenim id primum omnium adverti velim, cum divina oracula de ædificatione, de restauratione Hierosolymæ loquuntur, animosque illuc mortalium ad attendenda Dei beneficia excitant; non tam muros urbis, & mœnia, non lapides, vicos, domos ejus curare; quam cogitare in ædificatione ista aliquid celsius, & divini Numinis beneficentiæ summæ dignius; nempe ædificationem, & restaurationem illam sanctissimi cultus, quo gratia Dei infunditur animis, quo summa felicitas hominis, & æterna salus mortalium nititur; qua quidem sententia DAVIDES implorat Deum, ut Hierosolymæ muros ædificet, *Psaln* LI. v. 20. 21. *Domine, benefac pro voluntate tua Zioni, ædifica muros Hierosolymæ, tunc delectaberis sacrificiis justitiæ, holocausto, & adusto, tunc offerent super altare tuum juvencos.* Et quod intendit etiam DANIEL in ipsis precibus illis ad Deum, ante oblatum sibi oraculum factis, *cap.* IX. v. 17. *Audi Deus noster, orationem servi tui, & preces ejus, & fac, ut luceat facies tua super sanctuarium tuum, quod desolatum est, propter Dominum.* V. 18. 20. 21. *Cum deponerem preces meas an-*

*te Jehovah, Deum meum, pro monte sanctitatis Dei mei, cum adhuc loquerer in precatione mea, vir Gabriel . . . per-
 tigit ad me.* Hinc cum *Gabriel Danielem* numerare jubeat 70. hebdomadas magnorum, memorabilissimorumque populi sui factorum, ab edicto, quod de restauranda, restituendaque Hierosolyma feretur, edictum illud sublimi sua, & divina significatione de nova, plenaque restauratione sacrorum commode, & opportune potest intelligi. Jam nova illa restitutio, restauratioque sacrorum post finitum Judæorum Babylone exilium duplex omnino occurrit; prima Persarum Regum, *Cyri, Darii Hystaspidis, Artaxerxis I.* edictis est facta; quorum *Cyrus* templum Hierosolymæ restitui jussit primo imperii Babylonici sui anno, id est, A. M. 3463. *Efra I.* 1-4. quod cum adversariorum artibus impeditum aliquantum fuisset, *Efra IV.* 1-5. id repetitum, sancitumque denuo fuit a *Dario Hystaspide*, anno regni ejus secundo, A. M. 3482. templumque Hierosolymæ tandem restauratum, sexto *Darii* Regis anno, A. M. 3486. *Efra IV.* 24. *VI.* 1-15. donec plenissima tandem restauratio sacrorum *Artaxerxis I* edicto sancita est, septimo Regni illius anno; quo non tantum immunitas data fuit sacerdotibus, cunctisque sacro Dei ministerio addictis; sed & toti Judæorum genti, Mosaicæ legis, omniumque sacrorum ejus, plenissimus cultus, cum omni jurisdictione, vitæque & necis, secundum eam statuendæ, potestate summa concessus est: sic enim legitur *Efra c. VII. v. 6-9.* *Efra ascendit Babylone, . . . ascenderuntque ex Israëlitis, & e Sacerdotibus, ac Levitis, & Cantoribus, & Janitoribus, Nezhineisque Hierosolymam, anno septimo Artaxerxis Regis; pervenit autem Hierosolymam mense quinto, qui annus septimus erat Regi: siquidem primo die mensis primi ipse fuit auctor ascendendi Babylone; primo autem die mensis quinti pervenit Hierosolymam. v. 11. Hoc autem est exemplum decreti, quod dedit Rex Artaxerxes Efrae sacerdoti, legis perito, perito rerum, quas præcipit Jehova, & statutorum ejus in Israël. . . v. 21.*

Ame, me, Artaxerxe Rege, constituitur lex omnibus quæstoribus, qui esis trans flumen; ut quicquid postulaverit a vobis Esra sacerdos, peritus legis Dei celestis, illico efficiatur. v. 24. 25. 26. Item notum vobis facimus, illis Sacerdotibus aut Levitis, Cantoribus, Janitoribus, Nethinæis, canonem, tributum, & vectigal, non licere imponere. Tu autem Esra pro sapientia Dei tui, quæ tibi ad manum est, constitue iudices, & causarum cognitores, qui causas cognoscant, in toto populo, qui est trans flumen, ex omnibus, qui sciunt leges Dei tui, & qui nesciunt, eum docetote. Quicumque vero non fecerit legem Dei tui, & legem Regis, illico iudicatum fiet de eo, sive morti, sive exterminationi, sive multa facultatum, sive vinculis adjudicetur. Longe nobilissima vero, & magnificentissima omnium restauratio sacrorum, altera fuit illa, quæ CHRISTO conditore est facta, & quam sacri vates præcipue multiplicatis oraculis novæ extructionis Hierosolymæ, templique novi ædificandi, imagine hominibus annuntiant, & Spiritus Sanctus manifeste de cœtu, & civitate Sanctorum, per omne genus humanum, a CHRISTO, & in CHRISTO, ceu quadrangulari lapide suo, fundanda, fulcienda, sustentanda, animanda, perficienda, interpretatur. De hac ædificatione DAVIDES vaticinatur Psalm. CII. v. 13 - 17. Tu Jehova . . surges, misereberis Zionis, quia tempus est faciendi gratiam ei, nam venit tempus statutum, quo delectentur servi tui lapidibus ejus, & pulverem ejus gratum habeant, ut timeant gentes nomen Jehovæ, & omnes Reges terræ gloriam tuam, quod ædificaverit Jehova Zionem, & apparuerit in gloria sua. Zionem vero montem eum fuisse Hierosolymæ, in quo regia Davidis fuit posita, Davidis civitas hinc dicta, ex 2. Samuel. c. V. v. 7. 9. 1. Chron. c. XI. v. 5. 7. & in quo Dei templum a Salomone, nempe in colle Zionis, Moriah, fuit extructum, ex 2. Chron. III. 1. Psalm. XLVIII. 2. 3. Esaj. VIII, 18. vulgo notum est: hinc cum Zionem, civitatemque Davidis, Deus testatur ore Amosi IX, 11. 12. se refecturum esse, & restauraturum magnifice,

fice, & per *Jesajam*, c. XXVIII. 16. se pretiosissimum, & probatissimum lapidem pro fundamento Zionis esse positurum; & *Psalmo Davidis* CXVIII. 22. 23. lapidem ab Architectis reprobatum divina sententia angularem fundamenti omnis lapidem esse constitutum, & per *Zachariam* VI. 12. 13. templum se per virum *Zemach*, id est, *Germen*, esse extructurum, & per *Jeremiam* XXXIII. 15. 16. *Zemach* illum, sive *Germen*, *Davidis* esse germen, & id germen, *JEHOVAM* esse ipsum, *justitiam nostram*; omnia ista oracula clarissime *CHRISTUM* sacrae civitatis novae conditorem designant. Spiritus certe Sanctus manifesto declarat in Hierosolymitano Apostolorum concilio, *Actor.* XV. 16. civitatem illam *Davidis*, ab *Anoso* designatam, quam Deus annuntiat a se iri restructum, esse civitatem illam Dei novam, *CHRISTI* vocatione omnibus gentibus patefactam: per probatissimum illum lapidem, a *Davide*, & *Jesaju*, descriptum, ab Architectis reprobatum, Deique judicio angularem lapidem Zioni datum, *CHRISTUS* ipse profitetur, sese esse denuntiatum, *Matth.* XXI. 42. *Marc.* XII. 10. 12. *Luc.* XXII. 17. & confirmat ex Magistri sententia *Petrus*, oratione ad Hierosolymae synedrium magnum dicta, *Actor.* IV. 11. & *epistola* ad *Israëlitas* Christianos, per gentes dispersos, scripta *I. Petr.* c. 2. v. 3. 6. 7: & per templum illud *Zachariae*, a *Zemach* aedificandum, filio *Davidis*, *JEHOVA*; qui est nostra *justitia*; cum intelligi nemo possit, nisi Servator humani generis *CHRISTUS*, in quo posita est uno, soloque, hominum omnis iustitia, *Rom.* III. 21. 22. X. 4. 2 *Corinth.* V. 19. 21. & extruenda ab eo Sanctorum ecclesia; id ipsum etiam ita *CHRISTI* Apostolus *PAULUS* interpretatur, & denuo civitatis illius Sanctae, templique sacri angularem, firmissimum lapidem, *CHRISTUM* esse docet, *epistola* ad *Ephesios* II. 19-22. ἄρα ἐν ἐκείνῃ ἐστὶ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολιταὶ τῶν ἁγίων, καὶ οἰκίοι τῆς Θεοῦ, ἐπικοδομηθεῖσιν ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅσους ἀκρογωνιαίους ἀπέθετο Ἰησοῦς Χριστὸς, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συν-

E

αρχιλογωμένη αὐξεί εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ. ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συν-
 οικοδομεῖσθε εἰς κατισκηλῆριον τῶ Θεῶ ἐν πνεύμασι. Quare non am-
 plius estis peregrini, & advena, sed civis cum sanctis, ac do-
 mestici Dei, superadificati super fundamento Apostolorum, &
 Prophetarum, cujus angularis lapis est Jesus Christus, in quo
 totum aedificium probe coagmentatum, crescit in templum san-
 ctum in Domino; in quo etiam vos una aedificamini in habita-
 culum Dei in Spiritu. Et hinc nova illa Zion foecundissima
 mater dicitur fore gentium, quæ convertentur ad Deum;
 & magnifice a Deo fundatum iri in justitia; *Jesaj. XLIX,*
14. 21. 22. LIV, 1. 11. 12. 13. 14. quod oraculum Ecclesiam,
 a CHRISTO fundatam, ceu tot mille fidelium matrem, τὴν ἀνω Ἱε-
 ρουσαλήμ, caelestem Hierosolymam, designare, PAULUS indicat
Galatis, epistole cap. IV, v. 26. 27: & sic vicissim, cum Ec-
 clesiam CHRISTI describit, cui accesserint Ebraei, ad CHRI-
 STUM perducti, accessisse eos dicit Σιών ὄρει, καὶ πόλει Θεῶ
 ζώντι, Ἱερουσαλήμ ἐπερανίω, monti Sioni, & civitati Dei
 vivi, Hierosolyma caelesti, ad *Ebr. eos XII. 22. 23.* & ipsa no-
 va Hierosolyma, caelestis civitas Sanctorum, domiciliumque
 illud splendidissimum, quod a Deo iis paratum est, repræ-
 sentatur hinc JOHANNI, *Apocalyps. XXI. 14.* in duodecim
 CHRISTI Apostolis, ceu fundamentis suis, esse aedificatum.

Itaque, si 70. hebdomades, a nova Hierosolymæ re-
 stauracione computandæ, non ab uno sumi, computarique
 possunt initio; & sicut duplex hebdomadum earum finis, sic
 duplex exordium quoque earum censendum est; & Hieroso-
 lymæ urbis restauraciones potissima, duæ præcipue occurrant;
 altera minor, *Artaxerxis I.* edicto, altera longe maxima,
 Dei ipsius edicto, & aedificatione Dei effecta; non ineptum
 profecto erit, 70. hebdomadum *Danielis* duo initia, alterum
 ab *Artaxerxis I.* edicto, sive A. M. 3544; alterum a caelesti de-
 nuntiatione, Sacræ Virgini facta, de CHRISTI conceptione,
 ejusque in carnem adventu, id est, A. M. 4000. numerare,

præcipue, si, quod nunc paramus ostendere, hæc interpretatio optime etiam cæteris oraculi *Danielis* rationibus congruit.

§. IX.

Scilicet, cum probaverimus hucusque, LXX. *hebdomades Danielis* significatione figurata tripliciter accipi; unamque hebdomadam mox annum, mox annos septem, mox septuaginta designare annos; & cum duplex earum esse initium, duplicemque finem earum esse demonstraverimus, & sic non spatia tantum hebdomadam singulatim, sed generatim terminos etiam, unde omnes 70. incipiant, quo pertingant omnes, ostenderimus; nihil jam amplius superest nobis, quam ut ea, quæ toti probationi nostræ ceu principia præposuimus, exposita ante jam prima, simplicique oraculi sententia, nunc figuratæ etiam illius interpretationi applicemus; & ex facili ex principiis istis interpretatione, sic ipsa vicissim ista principia novis quasi rursus fundamentis fulciamus.

* * * * *

שבעים שבועים נחתך על-עמך ועל-עיר קדשך, *Septuaginta hebdomades* (id est, septuaginta שבועות שנים, ut *Levit. XXV, 8.* legitur: 70. annorum hebdomades, 490. anni,) *decisæ*, (sive definitæ sunt a Deo exactissime,) *super populum tuum*, & *super urbem sanctuarii tui*, (a te culti.) לכהן הפשע, & *abolendum defensionem*, & *ad obsequandum peccata*, & *expiandum iniquitatem*; hoc est, quibus novum illud Dei, & gloriosissimum foedus, *JEREMIE vatis*, cui tu animum tantopere intendis, oraculo prædictum, populo tuo manifestabitur; quibus morte & sacrificio divini Salvatoris, magnificentissima, & liberalissima condonatione Dei, æternaque oblivione, delebuntur peccata humani generis; omnibusque tanto Numinis beneficio tactis infundentur novæ vires Spiritus Sancti, ad amanda, & servanda, summa animi cupidine, legis divinæ præcepta; ut sic

עֲשֵׂה לְכָל־הָעָם, largissima hic interpretatione, una voce utrumque, & cohibenda, & abolenda generis humani peccata denotentur; interpretante sic ipsum illud JEREMIE vaticinium, cap. XXXI. v. 31. sq. latum, PAULO, CHRISTI Apostolo; & condonationem criminum, triplici Dei confirmatione denuo, in hoc ipso nostro Danielis oraculo, mortalibus assertam, unius JESU CHRISTI de genere humano meritis applicante, epistola ad Ebræos cap. VIII. ubi de CHRISTO, v. 6. 8. 10. 12. Κρείττονός ἐστι διαθήκης μεσίτης, . . . μεμφομένοις γὰρ αὐτοῖς λέγει, ἰδὲ, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συνέλεσα ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν. . . ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδὼς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. . . ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν, & μὴ μνησθῶ ἐτι. *Melioris fœderis sponsor est . . . reprehendendo enim illis dicit: Ecce dies veniunt, ait Dominus, & perficiam super domum Israël, & super domum Jude fœdus novum, . . . quia hoc est fœdus, quod sanciam domui Israël post dies illos, inquit Dominus; indam leges meas in mentem eorum, & in cordibus eorum inscribam eas, & ero eis Deus, & ipsi erunt mihi populus - - quia propitius ero iniustitiis eorum, & peccatorum eorum, & iniquitatum eorum non recordabor amplius. Et iterum cap. X. v. 10. 14. 15. 16. 17. ἡγιασμένοι ἔσμεν διὰ τῆς προσφορᾶς τῆ σάρματος τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. . . μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τὰς ἀγιαζομένους, μαθιθεὶ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον. μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδὼς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοὺς, καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν, καὶ τῶν ἀνομιῶν*

αὐτῶν, & μὴ μνησθῆναι. Sanctificati sumus per oblationem corporis Jesu Christi semel, semperque; . . . una enim oblatione consumnavit in perpetuum eos, qui sanctificantur. Testimonium vero etiam præbet nobis Spiritus Sanctus; postquam enim prædixit; hoc est fœdus, quod sanciam domui Israël post dies illos, inquit Dominus; inquam leges meas cordibus eorum, & mentibus eorum inscribam eas; & peccatorum eorum, & iniquitatum eorum non recordabor amplius.

וְהוֹרִיב אֶתְכֶם בְּיָמֵינוּ, & ad adducendum justitiam æternam; hoc est, quibus uno sacrificio JESU CHRISTI, expiatis generis humani criminibus, jam satisfactum justitiæ suæ in perpetuum esse, Deus ostendet. Hanc enim esse revera æternam illam Dei erga genus humanum justitiam, æterna condonatione, & absolutione peccati, ob JESU CHRISTI merita declaratam, testatur manifeste PAULUS ad Romanos cap. III. v. 23, 24, 25. πάντες γὰρ ἡμαρτοῖν . . . δικαιώμενοι δωρεάν - - διὰ τῆς ἀπολύτωσης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὃν προσέθετο ὁ Θεὸς ἰλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτῷ αἵματι, εἰς ἐνδείξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πίστιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων. Omnes peccavimus, - - & justificamur gratis per redemptionem nobis oblatam in Jesu Christo: quem Deus nobis proposuit in propitiatorium, per fiduciam in sanguine ejus, ad manifestandam justitiam suam, remissione peccatorum præteritorum; & hinc ipsam ἀπολύτωσησιν, sive redemptionem CHRISTI, per quam nobis est parata ista justificatio, sive δικαιοσύνη Θεοῦ, 2. Corinth. V, 21. vocat αἰώνιον, æternam; ad Ebræos IX, 12. & pari ratione etiam sanguinem Christi, pro peccatis nostris fufum, αἷμα διαθήκης αἰώνιος sanguinem fœderis æterni, ibid. c. XIII, 20.

וְהוֹרִיב אֶתְכֶם בְּיָמֵינוּ, & ad confirmandum divino sigillo visionem, & vatem; hoc est, quibus complebuntur manifestissimo rerum eventu omnia ea, quæ de salute humano generi, con-

donatione omnis peccati, JESU Salvatoris sacrificio parienda, *Mosis*, omniumque sacrorum vatum, divinæ visiones, & oracula prædixerunt; provocantibus quidem ad hæc ipsa oracula, & ad attendendos exactissimo jam complemento eorum animos, discipulos excitantibus, ipso Salvatore divino, *Lucæ XXIV. 25. 27. 44-47.* ejusque Apostolis, JOHANNE, PETRO, PAULO, *Joh. XIX. 28. 36. 37. Actor. X. 43. I. Corinth. XV. 3. 4.*

וְהִמְשַׁח קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ, & ad unguendam Sanctitatem Sanctitatum; hoc est, quibus inaugurabuntur pretiosissimo CHRISTI sanguine vera illa, æterna, sanctissima sacra; quæ Sanctitatis Sanctitatum nomine, Israelitici fœderis imaginibus adumbrantur; optimo interpretationis hujus duce, & verissimo ipso interprete, PAULO ad *Ebræos epistola*. Designantur igitur hic tempora, quibus Sanctissimus summus Sacerdos, omni divinitate indutus, & unctus, *Ebr. I. 8. 9.* & hinc summa Sanctitas Sanctitatum; corporis & vitæ suæ sacrificio ad sacerdotium humani generis se cœlesti Patri inaugurabit ipse, *Ebr. IX. 14.* quibus ad redimendum genus humanum, oblata se ipso victima Deo, proprio sanguine suo intrabit in sanctissima tabernacula cœli, *Ebr. IX. 14.* ea sic unget, initiabit, sacrabit, *Ebr. IX. 23.* viam, & aditum ad ea, sibi confidentibus cunctis aperiet, *Ebr. X. 19. 20.* & ibi, ceu in Sanctitate Sanctitatum, humano generi sistetur in sanguine suo ἱλαστήριον, propitiatorium, coll. *Exod. XXV. 17. 21. 22.* & *Levit. XVI. 14. Roman. III. 24. 25.* & sic sublati veterum sacrorum omnium imaginibus, ipse erit jam hominibus cunctis in vero, cœlesti, non adumbrato Dei tabernaculo, *Ebr. VIII. 2.* unus id omne, quod in Mosaico fœdere dicitur, sicut §. V. pag. 20. ostendimus, uncta, & consecrata, Sanctitas Sanctitatum; erit ἀρχιερεὺς ὁσίος, ἀνακός, ἀμώβητος, Sacerdos summus Sanctus, sine vitio, sine macula, *Ebr. VII. 26.* erit sacrificium, & victima generis humani expiatoria, *Ebr. X. 10. 12. Joh. I. 29.* quin, quo sanctius alias est altare ipsa

victima, *Matth. XXIII. 19.* erit etiam ipsum simul altare, in quo expiata mortalium crimina, *Ebr. XIII. 10* 1 *Petr. II. 24*: erit denique piis omnibus ipsum splendidissimum, & sanctissimum templum, & Sanctum in eo Sanctorum, *Apolypf. XXI. 22.*

§. X.

ותדע ותשכל מן-מצא דבר להשיב ולכנות וירושלם עד-משח
 נגד, *Igitur scito, & animum advertito; ab exitu verbi, quo restitui, & restaurari debet Hierosolyma, usque ad Messiam (unctum) Principem; id est, Bene ergo adverte, computationis omnis septuaginta hebdomadam initium esse duendum ab eo tempore, quo edictum exhibit; ut Hierosolymæ non tam muri, vel lapides, sed ea, quæ tibi potissimum curæ, & sollicitudini sunt, sacra plenissime restituantur; finem vero & terminum computationis ejusdem figi omnem in Salvatore humani generis eo, quem Deus ex vatum suorum oraculis, DAVIDIS, Psalm XLV. 7. 8. & JESAJÆ c. LXI. 1. quam splendidissime, & magnificentissime, populo suo Regem, Principemque, unget, præficiet; & quem ipsum JESUM Nazarenum esse, PETRUS Judaicæ genti manifestissime declarat, Actor. II. 36. ἀσφαλῶς ἐν γνωσκέτω πάντες οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι κῆρυον, καὶ χριστὸν, ἀντὶν ὁ θεὸς ἐποίησε τῶν τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσαυρώσατε. Sciat igitur certissime omnis domus Israël, quod Deus hunc Jesum ipsum, quem vos cruci affici-
 stis, Dominum, & unctum (Principem) constituerit: sed cum in ipso Salvatore generis humani, in quo desinunt 70. hebdomades, duo tibi sistuntur momenta temporum; alteram, quo expiabit morte sua crimina populi tui, & generis omnis humani; alterum, quo populo tuo CHRISTUS adimetur; & urbs & sacra Hierosolymæ penitus destruentur; sicut §. VII. probavimus; hæc bene sunt secernenda a se invicem; & hinc*

duplicis etiam restitutionis sacrorum, a qua incipit hebdomadam computatio, primæ simplicioris, secundæ magnificentioris, initia bene sunt distinguenda.

Igitur ab *Artaxerxis* I. Persarum Regis edicto, quo primum Judaicæ genti Sacra plenissime restituentur, & quidem a septimo Regis ejus anno; anni sacri Judaici, qui a Paschali verno mense cœpit, *Exod.* XII. 2. mense quinto, *Esr.* VII. 8. 9. duc primæ computationis initium.

Artaxerxis I. Regis annus septimus incidit in annum M. 3544. Sunt enim a *Cyro* Persarum Rege, ex quo Babyloniorum imperio potitus est, hoc est, ab A. M. 3463. sicut S. III. ostendimus, usque ad *Artaxerxis* I. Regis initia, anni 74. teste CANONE PTOLEMAICO;

ἔτη. συναγωγῆ.	Summa Anni. a Nabonassare.
Κύρου θ. σιη. <i>Cyri.</i> 9.	218.
Καμβύσου η. σκς. <i>Cambyfis.</i> 8.	226.
Δαρείου πρώτου λς. σξβ. <i>Darii</i> I. 36.	262.
Ξέρξου κα. κα. <i>Xerxis</i> 21.	283.
	74.
Αρταξέρξου πρώτου. μα. σπγ. <i>Artaxerxis</i> I. 41.	324.

Adde ergo ad . . . A. M. 3463.

annos primum istos 74; annosque iterum

Artaxerxis I. septem, hoc est, annos 81.

tum septimum *Artaxerxis* I. Regis annum in A. M. 3544.

incidere deprehendes. Hinc jam numerata usque ad magnam illam expiationem omnis peccati, CHRISTI morte, & sacrificio faciendam, hebdomadas annorum septuaginta, id est, 490. annos, tum accuratissime incidet in A. M. 4034. sive vulgaris

garis æræ *Christi* Annum 33. d) hinc in primæ, quam attendere debes, epochæ finem; ipsum illum eundem annum; quo **JESUS NAZARENUS**, generis humani Salvator, pro redemptione mortalium a culpa omnis peccati, cruci fuit affixus. **CHRISTUS** enim natus est quindecim ante annos, quam obiret *Cæsar Augustus*, cum anno 15. Principatus *Tiberii*, qui *Augusto* successit, ætatis annos circiter triginta esset exorsus, *Lucæ* III. 1. 23. Mortuus est *Augustus*, ex CANONE PTOLEMAICO, anno *Nabonnassaris* 761; a *Cyro*, *Babylone* rerum potito, Anno 552. & quidem, **SUETONIO** in *vita Augusti* c. 100, & **DIONE CASSIO** *Libr. LVI.* c. 29. 30. testibus, obiit d. 19. Augusti, *S. Pompejo* & *S. Apulejo* *Coss.* qui ex *Consularibus Fastis* magistratum gesserunt, A. V. C. 767. secundum calculum *Varronis*. Hinc, cum *Cyros* regnare *Babylone* cœperit, sicut ostensam est §. III. A. M. 3463. obieritque inde *Augustus* post annos 552, obiit ille A. M. 4015. & natus ita *Christus* est, A. M. 4000. **CHRISTUS** natus annos 30. munus divini Evangelii præconis suscepit; *Luc.* III. IV. & quatuor inde Paschata Hierosolymæ celebravit; *Joh* II. 12. 13. 14. V. 1. VI. 4. 5. XIII. 1. ultimo crucifixus; hinc annos tum natus 34. A. M. 4034, *Tiberii* Principatus anno 19, A. urbis Romæ conditæ 786; *Servio Galba*, *L. Sulla* *Coss.*, confirmante hunc ipsum calculum **PHLEGONTE**, celebri Scriptore Olympiadum, cum longæ maximum, & memorabilissimum Solis defectum, motui terræ magno conjunctum, *Olymp.* CCII. Anno 4, hora diei sexta, contigisse scribit; qui quidem ipse defectus Solis is est, quem crucifixionis **CHRISTI** die accidisse, hora diei sexta, **MATTHÆUS** XXVII. 45. 51. memorat. Verba **PHLEGONTIS** ipsa

d) Æra vulgaris **CHRISTI** nati, quæ **DIONYSIUM** **EXIGUUM** habet Auctorem, incidit ex calculo nostro in A. M. 4001. d. 25. Decembr. A. *Urbis Romæ conditæ* 753. quod probavimus in *Tabulis temporum, fatorumque orbis terræ*, ab A. Chr. 1--800. editis Argentorati 1773. fol. & in dissertatione de *vulgari Christianorum æra*, edita ibid. A. 1766. 4to.

profert EUSEBIUS in *Chronico*, apud SYNCCELLUM in *Chronographia* p. 324. Ἰησῆς ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τῆς Θεᾶς - - ἐπὶ τὸ πάθος προήει ἕτας ἢ τῆς Τιβερίου βασιλείας, κατ' ὄν καιρὸν καὶ ἐν ἄλλοις μὲν Ἑλληνοῖς ὑπομνήμασιν εὐρομεν ἰσορῆμενα κατὰ λέξιν ταῦτα. ὁ ἥλιος ἐξέλιπεν. Βιθυνία ἐσειόθη. Νικαίας τὰ πολλὰ ἔπεσεν. - - γράφει δὲ καὶ Φλέγων, ὁ τὰς Ὀλυμπιάδας συνάγων, περὶ τῶν αὐτῶν ἐν τῷ γ. ῥήμασιν αὐτοῖς τάδε. τῷ δ. ἔτει τῆς σβ' Ὀλυμπιάδος ἐγένεθ' ἐκλειψις ἡλίου μεγίστη τῶν ἐγνωσμένων πρότερον. καὶ νύξ ἄρα ἕκτη τῆς ἡμέρας ἐγένεθ', ὥστε καὶ ἀστέρας ἐν ἕρανῶ Φανῆαι, σεισμός τε μέγας κατὰ Βιθυνίαν γερόμενος τὰ πολλὰ Νικαίας κατεστρέψατο. καὶ ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς ἀνή. & Latinus interpres EUSEBII *Chronici*, HIERONYMUS. *Jesus Christus, filius Dei*, - - ad passionem venit, anno Tiberii 18. (exacto, verius 19.) quo tempore etiam in aliis ethnicorum commentariis haec ad verbum scripta reperimus. Solis facta defectio, & tenebrae super universam terram, Bithynia terra motu concussa, & in urbe Nicena edes plurimae corruerunt. - - Scribit vero super his & Phlegon, qui Olympiadum egregius supputator est, in tertio decimo libro ita dicens. Quarto autem anno, 202. Olympiadis, magna & excellens inter omnes, quae ante eam acciderunt, defectio Solis est facta. Dies hora sexta ita in tenebrosam noctem versus, ut stelle in caelo visae sint, terraque motus in Bithynia Nicena urbis multas edes subverterit. Haec supradictus vir. Et ipsa PHLEGONTIS verba totidem syllabis etiam bis profert CHRONICON *sec. VII ALEXANDRINUM* p. 219. & p. 222. Cum singulae Olympiades 4. annos contineant; teste SYNCCELLO in *Chronographia* p. 195. sq. quartus annus Olympiadis CCII. est annus aerae Olympiadum 808. & hic quidem certe est A. M. 4034. Caepit enim vulgaris Olympiadum aera, ex calculo VARRONIS, & populi Romani rationibus, anno tertio & vicesimo ante Romam, d. 21. Aprilis conditam; & a mensibus quidem omnis Olympias numeratur aetivis; testibus hu-

jus calculi PLUTARCHO, in *vita Romuli*, pag. 24. & CENSORINO, de *die natali* c. 21; præceditque hinc æram Romæ urbis annis 22. completis. Jam cum *Augustus*, quod paulo ante diximus, mortuus sit A. U. C. 767. d. 19. Augusti, M. 4015. & tum *Tiberii* principatus cœperit; annus 19. principatus *Tiberii*, mensisque ejus anni Paschalis, quo CHRISTUS est crucifixus, hinc cadit in A. V. C. 786. M. 4034. quo *Servium Galbam*, & *L. Cornelium Sullam*, Consulatum Romæ gessisse, TACITUS *Annal.* VI. c. 15. DIO CASSIUS *Libr.* LVIII. c. 20. & CONSULARES *veteris Anonymi* sæculi IV. post *Chr. Nat.*, a NORISIO primum producti, FASTI testantur. Adde jam Anno V. C. 786. annos 22. completos, quibus Olympiadum æra Romam conditam præcessit; tum Annus V. C. 786. erit Olympiadum Annus 808, is idem manifeste, quem PHLEGON designat, & qui hinc esse non potest alius, quam A. M. 4034, quo CHRISTUS est mortuus.

שבעים שבעה, (sunt) *hebdomades septem*; id est, sunt anni septies septuaginta, sive quadringenti nonaginta anni. Nempe, si ab *Artaxerxis I.* edicto usque ad faciendam, per CHRISTUM principem, magnam peccati omnis expiationem computaveris, sunt scilicet 70. quidem hebdomades, sed si velis, sunt etiam hebdomades septem. Hebdomadem quippe in DANIELIS oraculo accipi non solum pro septem, sed etiam pro 70. annis, supra §. VI. ostendimus; & cum paulo ante dicatur, tempus illud intermedium, a restaurationis edicto ad magnam expiationem, generatim hebdomadam esse 70; jam autem speciatim tempus definiatur, a quo 70. hebdomadam initium capiendum sit; & ab eo initio jam numerentur ad CHRISTUM exacte hebdomades 7; & hæc 7. hebdomades accentu *Atnach*, quam maxime dividente, distinguantur ab aliis; & sequenti oraculi *versu* 27. dein, quod §. XV. probamus, ipsa etiam hebdomas 70. annorum spatio accipiantur, quid impedit, quin hic quoque septem hebdomades totidem comprehendant temporis, quot paulo ante 70. com-

plexæ sunt; vel septies 70. annos significant? & quoad primam oraculi partem sic sit sensus verborum finitus. Sed huic ipsi significatui simul inest jam alter, alterius partis oraculi interpretationi accommodandus. Scilicet, si jam numeraveris dictas septem hebdomades ab illo altero, & longe splendidiore edicto, de restauranda Hierosolyma ferendo, id est, ab ædificatione novæ illius Hierosolymæ, per CHRISTUM excitandæ, usque ad fossam, plateamque civitatis ejus perfectam, sive, usque ad primordia civitatis sacræ, in Judaica primum, sed & in orbis terræ gentibus cunctis jacta, tum alia significatione jam hebdomadem debes sumere; & sicuti *Jeremie* oraculo primum ea fuit accommodata, voce hebdomadis jam annum modo intelligere; nam cum sit hic ejusdem commatis oraculi significatio duplex, iisdemque verbis 70. hebdomadam duplex in computando initium, duplex finis indicetur, quod supra jam §. VII. probavimus; non mirum, in ipsa hac duplici significatione, diversimode etiam hebdomadem, primum annos 70, dein unum tantummodo annum significare; hinc altera jam pars oraculi *Danielis* prona interpretatione fluit.

§. XI.

מִן-מִצָּא דְבַר לְהַשִּׁב וּלְבַנּוֹת יְרוּשָׁלַם עַד-מִשִּׁיחַ נִגִּיד שִׁבְעִים שָׁבָעָה וּשְׁבַעִים שָׁשִׁים וּשְׁנַיִם חֹשֶׁב וּנְכַנְתָּה רְחוֹב וְחָרוֹץ וּבִצּוֹק הָעֵתִים. *ab exitu verbi, quo restitui, & restaurari debet Hierosolyma, usque ad Messiam Principem, sunt hebdomades septem; & sunt hebdomades sexaginta duæ, quibus restituetur, & adificabitur platea, & fossa, sed in angustia temporum; id est, ab exitu divini ejus edicti, quo jam poni debet in CHRISTO lapis Zionis, & sic novæ Hierosolymæ fundamenta sterni, Esaj. XXVIII. 16. 1 Petr. II. 6. (sicut §. VIII. jam ostendimus latius;) quo nuntius Dei ego ipse Gabriel veniam, appariturum jamjam esse in carne condito-*

rem illum, & restauratorem veræ Hierosolymæ, JESUM CHRISTUM; *Luc. I. 31. 33.* & mox nativitas magni conditoris divinitus cœlestium choris annuntiabitur hominibus, *Luc. II. 9-14.*, ab eo tempore, id est, prout §. X. probavimus, ab A. M. 4000, numera jam iterum hebdomades 70, sive annos 70, usque ad *Messiam* Principem; id est, donec *Messias* Princeps Judaicæ genti servabitur: quæ interpretatio commoda; propterea, quod, cum de 70. hebdomadibus sit sermo, quibus nova condenda sit Hierosolyma; quarum in fine demum sit tollendus *Messias*; & novæ Hierosolymæ non sit verus, cœlestisque conditor alius, nisi ipse Rex CHRISTUS, sicut §. VIII. jam diximus; ab ejus incarnatione demum hebdomadas illas currere; & 70. abhinc annis finiri demum, necesse est. Igitur, perpende, ait Angelus, bene, septem primas, dein sexaginta duas hebdomadas; perpende nempe, primum septem, dein iterum sexaginta duos annos; quibus novæ cœlestisque civitatis primordia, in Judaica maxime gente tua, a CHRISTO conditore, in angustiis temporum, hoc est, inter ardua, & gravissima impedimenta extruuntur. Distinguuntur ergo hic septem hebdomades a sequentibus aliis, sexaginta duabus; & sic distinctæ divinitus, censeri profecto debent non sine magna, & gravi ratione esse distinctæ. Et quidem præter eam causam, de qua præcedenti §. X. diximus, præcipue videntur idcirco esse distinctæ; quod a CHRISTI incarnatione usque ad derelictum a Deo Hierosolymæ patrocinium, respublica Judæorum civili suo regimine duabus insignibus periodis, altera annorum septem, altera sexaginta duorum annorum, erat distincta; quæ cum sacris Judæorum rebus arctissimo coherabant vinculo, & singulæ, suo quæque modo, in ædificatione, quæ fieri debebat a CHRISTO, civitatis cœlestis, vel promovenda, vel impedienda, multum afferre momenti, attendique idcirco debebant. Prima nempe periodus anno-

rum est septem, duobus Sabbaticis Judæorum annis e), al-
 tero, A. M. 4000, Urbis Romæ conditæ 752; altero A. M.
 4007. V. C. 759. inclusa, qua sub *Herode M.*, & *Ar-*
chelao filio, Regibus, Principibusque adhuc suis, Judæo-
 rum republica recta est; donec *Archelao*, ab Imperatore
Augusto, relegato in Galliam, Judæa, Samaria, Idumæa, in
 Romanæ provinciæ formam redacta, Romanisque regenda
 Præsidibus, vel Procuratoribus fuit tradita: quod CHRISTO
 veræ ætatis suæ annos septem nato, A. V. C. 759. *Emilio*
Lepido, *L. Arruntio* Coss. contigisse, *DIO CASSIUS* refert, *Libr.*
LV. historiarum c. 25. 27. ἐπί τε Αἰμιλίου Λεπιδῆς καὶ ἐπὶ Λε-
 κίου Ἀρρουντίου ὑπατάων . . . ὁ, τε Ἡρώδης ὁ Παλαιστίνος αἰσαν τι-
 νὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν λαβῶν, ὑπὲρ τῶς Ἄλπεις ὑπερωρέσθη,
 καὶ τὸ μέρϑ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἐδημοσιώσθη, *Emilio Lepido*, &
Lucio Arruntio Coss. *Herodes* Palestinus, accusatus a fratribus,
 trans Alpes est relegatus, & qui ad ipsum pertinebat, princi-
 patus in populi Romani provinciam redactus est; conspirante
 quidem cum *DIONE* in hac temporis computatione etiam *JO-*
SEPHI calculo, in *Antiquitatibus Judaicis*, *Libr. XVII. c. 15.*
XVIII. 1. 2. qui, *Archelao* relegato, *Cyrenium*, Syriæ præsi-
 dem, publicasse bona ejus, & censum Judææ egisse ait, tri-
 gesimo septimo anno post victoriam *Cæsaris Augusti* de *M. Anto-*
nio, ad Actium relatam, quam quidem A. U. C. 723. d. 2.
 Septembris, *Cæsare III*, *Valerio Messala*, Coss. fuisse reporta-

e) Annus, quo *M. Agrippa*, & *Caninius Gallus*, Consulatum Ro-
 mæ gesserunt, & qui est ex *Consularibus Urbis Fastis* A. U. C. 717.
 M. 3965. is idem, quo *Herodes M.* Hierosolyma, & Judæorum
 regno potitus est; fuit annus Judæorum Sabbaticus; teste *JOSE-*
PHO Antiquit. Judaic. Libr. XV. c. 16. p. 657. sq. ed. Hudson.
 hinc cum singulis septem annis apud Judæos ex Lege Mosaica *Le-*
vit. XXV. 3 - 7. redirent anni Sabbatici; annum U. C. 752. M.
 4000. quo natus est CHRISTUS, & A. U. C. 759. M. 4007. quo
 Judæa, relegato *Archelao*, desinit esse sub *Herodum* imperio,
 Sabbaticos annos fuisse, necesse est.

tam, fatis ex VELLEJO PATERCULO II. c. 84. & DIONE CASSIO *Libr. L. c. 10. & LI. c. 1.* certum est. Ita JOSEPHUS *Libr. XVIII. c. 2.* Κυρήνῃ δὲ τὰ Ἀρχελαίου χρήματα ἀποδόμειν ἤδη, καὶ τῶν ἀποδημήσεων πέρας ἔχουσῶν, αἱ ἐγένοντο τριακοσῶν καὶ ἑξομῶν ἔτει μετὰ τὴν Ἀβιωνίς ἐν Ἀσίᾳ ἦσαν ὑπὸ Καίσαρος - - Ἄνανον - ἰσὰ ἀρχιερεῖα. Cyrenius, postquam Archelai res addixit, & censui finis fuit impositus, qui factus est anno trigesimo septimo post Antonii cladem ad Actium, a Cesare ei illatam, ... Ananum constituit summum Pontificem. Quin quo insignior appareat periodi hujus terminus, a sequentibus ita annis distinctus, divisus; fixum in isto ipso est memorabile illud tempus, JACOBI Patriarchæ oraculo prædictum, *Genes. XLIX. 10.* quo tandem a tribu *Jude* sceptrum, & principatus profus ablati, & jam venienti *יהו*, id est, *Pacificatori* humani generis, CHRISTO, attendere omnes iusti sunt. Ab hac nobilissima, illustrissima epocha jam coepit deinde periodus altera, sexaginta duorum annorum, ab A. U. C. 759. A. M. 4007. Vulgaris æræ *Christi* A. 6. qua, si tres annos regni *Herodis Agrippæ* excipis, ab A. U. C. 794. *Chr. 41.* usque ad A. U. C. 797. *Chr. 44.* lapsos, (JOSEPH. *Antiquit. Judaic. XIX. 5. 8. 9.*) & qui in medio periodi cursu ob temporis brevitatem hic in censum non veniunt, Judæa forma Romanæ provinciæ a Procuratoribus semper fuit recta; usque ad A. U. C. 821. A. M. 4069. *Chr. 68*, quo Judæa jam omni a Christianis deserta, & Hierosolyma, *Vespasiani* exercitu cincta, EUSEBIO *Hist. Eccles. Libr. III. c. 5.* & JOSEPHO de bello *Judaic. IV. c. 9.* testibus; Deus Judæicæ gentis, sacrique Hierosolymæ cultus patrociniū abdicavit. His igitur duabus periodis, certe inter gravia, sed diversa tamen diversorum temporum impedimenta, extracta a CHRISTO novæ Hierosolymæ, cœlestisque civitatis, fundamenta fuerunt.

Prima nempe septem annorum periodo, DEUS apparuit carne vestitus, a cœlestibus nuntiis visus, & prædicatus, i *Timoth.*

III. 16. *Luc. II. 9-14.* Rex Judæorum secundum divinatorum vatum oracula natus, *Matth. II. 1-6.* *Joh. XVIII. 37.* infans Judaicæ genti divinitus Hierosolymæ in templo a duobus vatibus, *Simeone*, & *Anna*, ceu expectatus Salvator populi, ceu lapis angularis ille novæ Zijonis, quem *JESAJAS* prædixit, c. VIII. 13. 14. 15. indicatus, & demonstratus; *Luc. II. 34.* ἰδὲ ἔτος κείτου εἰς πᾶσιν, καὶ ἀνάσσειν, πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀνιλεγόμενον. Ecce hic positus est ad lapsum, & resurrectionem multorum in Israël, & in signum, cui contradicitur; celesti, evidentissimo signo Magis, ex Oriente Hierosolymam, & Bethlehemum idcirco profectis, annuntiat, ostensus; *Herode* Rege ad id signum, & omni cum eo Hierosolyma, commotis, *Matth. II. 1-3.* Tum vero in Judaica gente mentibus piorum, spe, & fiducia omni sua, in hoc divino Rege suo, recens sibi nato, divinitusque manifestato sibi, erectis, affixis, prima Hierosolymæ novæ fundamenta sunt jacta: sed hæc prima fundamenta quantis statim fluctibus, & procellis fuerunt quassata! *Herode* Rege omnia consilia sua extemplo ad novi Judæorum Regis, quem suo principatui minari verebatur, extirpationem vertente. Hinc natalis CHRISTI patria, *Herodis* furore, tot innocentium infantum cædibus repleta; CHRISTUS infans ex oculis Judæorum disprens; clandestina fuga in Ægyptum delatus; latens ibi ad mortem usque *Herodis*; dein, donec *Archelaus* regnabat, Judææ post patrem principatu potitus, etiam hujus metu *Nazarethi* in Galilææ regionibus semper abditus, *Matth. II. 13-23.* omnem spem Judaicæ gentis, novæ Zijonis ab eo condendæ, obruisse quasi, & sepelivisse rursus videbatur. Verum *Archelao* relegato, post septennii spatium, jam nova successit periodus, cujus primo statim initio ad novam, majoremque spem restaurandæ novæ Hierosolymæ, jam erecti Judæorum animi rursus fuerunt. Tum enim Judæa in formam provinciæ a Romanis redacta, civili principatu Judæis,

dæis, in tanta populi Romani potentia, sine spe ulla restitutionis jam in perpetuum ablato; excitati inprimis, confirmatique piorum animi sunt JACOBI PATRIARCHÆ oraculo, ad attendendum temporibus, & nova fiducia divinum Regem suum, ubicunque tandem lateret, expectandum, & apprehendendum f). Et, si probabili quidem hic conjecturæ est

f) Oraculum quidem JACOBI PATRIARCHÆ, *Genes. XLIX. 19.*
 לֹא יִסּוּר שֵׁבֶט מִיְהוּדָה וּמִרֹקֶן מִבֵּין רַגְלָיו עַד כִּי יָבֹא
 שִׁלָּה וְלוֹ יִקְרָת עַמִּים: non recedet sceptrum a Jehuda, &
 præcipiens, ex lumbis ejus, donec veniet Pacificator; & ei erit
 obedientia populorum; divinorum oraculorum more spirare vi-
 detur aliquid cellius, quam civile tantum aliquod sceptrum, prin-
 cipatumque terrestrem, Tribui Judæ promissum, usque ad adven-
 tum MESSIÆ; quin id potissimum videtur vaticinari, Tribum Je-
 hude principem semper orbis terræ populum fore, inter tenebras
 crassissimæ superstitionis, quibus orbisimmersus est, vera cognitione
 divini Numinis, sanctissimarumque illius legum ornatum, atque
 imbutum; nec defuturum esse e sinu ejus מִרֹקֶן, id est, Doctorem,
 interpretemque divinæ legis, inculcantem eam, & cum auctorita-
 te præcipientem: (quæ significatio vocis מִרֹקֶן ex *Jesaj. X. 1.*
 cum CHRISTI verbis *Matth. XXIII. 2-34.* collato;) donec
 Salvator humani generis venerit, cui orbis terræ gentes obediunt.
 Et hoc certe nomine principatum Judæis, & prærogativam hono-
 ris supra omnes orbis terræ populos tribuunt, MOSES, *Deuter. IV.*
7. 8. & DAVIDES, *Psal. CXLVII. 12. 19. 20.* *Lauda Hierosoly-*
ma Jehovah, . . . qui annuntiat verba sua Jacobo, statuta & ju-
ra sua Israël; sic non facit ulli genti; duraturam usque ad
 CHRISTI adventum; ad Evangelii lucem, & sui obsequium, æquali
 jure, omnes orbis terræ gentes vocaturi; id Spiritu Sancto vatis JE-
 SAJÆ, *XLIX. 6.* & PAULI, Apostoli, ore testante, *Actor. XIII. 47.*
 Cæterum sublimior tamen illa oraculi significatio alius simplicioris
 de civili principatu, in tribu Judæ, usque ad CHRISTUM perdura-
 turo, & cui Judæi præsertim attendebant, involucro simul erat
 abscondita; cujus fides & veritas quidem non tam plene, & ma-
 gnifice, sed probe tamen etiam Judaicæ genti a Deo expleta est.
 Etenim civile quidem sceptrum, & principatus Tribui Judæ jam
 erat ablatus, A. M. 3403. cum Hierosolyma urbs, & templum, capto
 Zedekia Rege, a Nabuchodonosore, Assyriorum, Babyloniorum.

locus, CHRISTUS etiam, septem annos tum natus, & sic infantiae suae jam annos egressus, cum caedibus *Herodis M.* ipse

que Rege, fuissent destructa, 2. *Reg.* XXV. & restituta licet Judaeis sub Persarum imperio urbe, templo, & libertate plena sacrorum, ipsi tamen sic ultra 400. annos, post Assyriorum, Medorumque jugum, & civili Persarum, & inde Macedonum, imperio erant subditi: hinc TACITUS *Histor. Libr. V. c. 9. de Judaeis.* Dum Assyrios penes, Medosque, & Persas, Oriens fuit; despectissima pars servientium (erant.) & NEHEMIAS ipse, circa A. M. 3557. Artaxerxe I. Persarum Rege regnante, populi Judaici nomine supplicibus ad Deum precibus profitetur, cap. IX. v. 36. 37. *Ecce nos hodie servi sumus; & in terra, quam dedisti patribus nostris ad comedendum fructum, & bona ejus, ecce nos servi sumus in illa; proventu autem suo ditat Reges, quos praeposuerunt nobis propter peccata nostra, & in corpora nostra dominantur, & in bestias nostras, pro arbitrio suo, nosque sumus in magna angustia.* Verum in ipsa tamen ista servitute sua, tum pii Judaicae gentis, civilis adhuc principatus sui restitutionem semper expectarunt a Deo; praesertim nullo tum adhuc adventantis MESSIAE, longe, lateque, vestigio sibi apparente; quod vel ipsae istae NEHEMIAE preces testantur, invocantis Deum, ut servitutem a gente sua depelleret. Et certe, *Hasmonaeis* deinde ducibus, etiam redditus civilis principatus genti Judaicae fuit, ab A. M. 3838, excusso Syrorum Macedonum jugo, & civilis libertatis omnis potestate Judaeis asserta. 1. *Maccab. IV. XIII. XIV.* Inde servatus, & continuatus est per 170. annos Tribui *Judae* principatus civilis, sub *Hasmonaeis* primum principibus, Levitica quidem ortis tribu, sed ob sacerdotium, & sedem in urbe Hierosolyma, Judaicae Tribui arctissimo nexu implicitis; deinde post *Hasmonaeos*, *Herode M.*, & post hunc filio *Archelao* regnantibus; *Herode* nempe ex *Iudumaea* gente *Judaeo* proselyto; & Judaicae ipsi Tribui tantopere adscripto, ut NICOLAUS DAMASCENUS, temporibus ejus aequalis Scriptor, genus ipsum *Herodis* ex primaria stirpe *Judaeorum*, a *Nabuchodonosore* Babylonem in exilium abductorum, derivet; teste JOSEPHO *Antiquit. Judaic. XIV. c. 1.* Jam cum extremis *Herodis M.* temporibus certissimis se indicis proderet natus in *Judaea* humani generis Salvator, & post septem annos, *Archelao* relegato, a Romanis civilis principatus auferretur Judaicae genti; Romanis-

cum stirpe omni *Davidis* jam deletus esse videretur, improvise, velut septennis alter *Joas*, & Rex populi *Israëlis*, inter regiarum domus strages, divinæ providentiæ miraculo servatus, 2. *Reg. XI.* Hierosolymæ piis *Judaicæ* gentis, quibus ante septennium, ceu spes summa *Israëlis*, divinitus erat monstratus, salvus iterum, sospesque, in templo Dei apparuit. Etenim, exule jam *Archelao*, quem unum parentes *CHRISTI* in *Judæa* hucusque timebant, *Matth. II. 22.* cum Hierosolymam ii quotannis ex lege divina sint abhinc profecti ad festa, *Luca c. II. 41.* hanc divinam certe prolem, longe carissimum sibi, & pretiosissimum pignus, tum statim etiam secum duxisse, nec Nazarethi in *Galilæa*, alienæ curæ, & manibus, reliquisse censendi sunt. Certe, vel duodecim etiam ætatis *CHRISTI* annis elapsis, quo tempore manifestissime *CHRISTUS* cum parentibus Hierosolymam venit; & in templo cœlestis, divini, ingenii clarissima

que longe, lateque, orbi dominantibus, non facile spes esset amplius recuperandi Principatus, & servitutis depellendæ, tum advertentibus certe pii in *Judaica* gente clarescentia sibi jam signa temporis, Salvatoris illius, & magni Pacificatoris, *JACOBI PATRIARCHÆ* oraculo venturi; quin improbi ipsi temeraria fiducia Numinis, & divini apparituri auxilii contra Romanorum novum imperium ciebant tum motus, *Juda Galilæo* incantore turbarum, atque signifero: testibus *JOSEPHO*, *Antiq. Judaic. Libr. XVIII. c. 1. de Bello Judaico II. c. 8.* & *LUCA Actor. V. 37.* omnis autem natio *Judaorum* jam erat vulgari opinione, & interpretatione temporum civilis Principatus sibi ablati, divini cujusdam Regis, pro ingenio cujusvis ficti, expectatione summa, suspensa: conspirantibus hic testibus, non sacris tantum Scriptoribus, *LUCA III. 15.* *JOHANNES VI. 14. 15;* sed & ad initia *Judaici* belli sub *Nerone Cæsare A. C. 66.* *JOSEPHO*, de *Bello Judaico*, *Libr. VI. c. 5. p. 1283.* ed. *Hudson.* quin & *TACITO*, *Histor. V. c. 13.* Pluribus persuasio inerat; antiquis Sacerdotum litteris contineri, eo ipso tempore fore, ut valesceret *Oriens*, profectique *Judæa* rerum potirentur: & *SUETONIO*, in *vita Vespasiani c. 4.* percubuerat toto *Oriente* vetus, & constans opinio; esse in fatis, ut eo tempore *Judæa* profecti rerum potirentur.

signa Doctoribus dedit; *Luc. II. 46. 47.* non oblitterata ad-
 huc in animis piorum, summo Salvatoris desiderio præsertim
 flagrantium, memoria potuit esse filii illius *Marie*, primo ex-
 ortu suo, ceu spei, & ancoræ salutis omnis, publice po-
 pulo duorum vatum oraculo demonstrati, & *Herodis* Regis
 tanto metu, & furore, nobilitati. Abhinc quidem, crescenti-
 bus **CHRISTI** annis; increcente semper piorum in eo fidu-
 cia; populo mox Judaico, a *Johanne Baptista*, divina voce, &
 baptismi novo ritu, ad amplectendum hunc cœlestem Regem
 suum late vocato, *Matth. III. Marc. I. Luc. III. Joh. I.*
CHRISTO ipso doctrina, miraculis, vitæ suæ sacrificio, re-
 surrectione a mortuis, se expectatum Israelis Regem pro-
 bante; Evangelio novi fœderis, & condonationis divinæ
 peccati, Judæis primum, dein cunctis orbis terræ gentibus
 prædicato; *Rom. X. 18. Coloss. I. 23.* lecto a **CHRISTI** Apo-
 stolis ex omni orbe cœtu fidelium, omnem spem salutis, &
 felicitatis suæ, in gratia Dei, ab Apostolis sibi nuntiata, &
CHRISTO, angulari lapide, condentium; *Ephes. II. 20.* &
 non Judæis tantum, sed & gentilibus undique, novo **CHRISTI**
 regno; novæ, sacræ *Zioni* adscriptis; *Amos IX. 11. 12. Actor.*
XV. 14-17. novæ jam Hierosolymæ, secundum *Danielis* ora-
 culum, platea, & fossa, sic fuit ædificata; id est, cœlestis illius
 civitatis, a **CHRISTO** condendæ, primordia fuerunt extracta;
 latiori, ampliori que civitatis ejus incremento, hoc est, am-
 pliore semper Evangelii luce, per genus humanum omne sen-
 sim spargenda, serioribus sæculis reservato. *Esaï. II. 2-4.*
Mich. IV. 1-3. Verum ista etiam, quæ tum sunt jacta
 primordia, in quantis rerum sunt angustiis condita! hoc tem-
 poris scilicet intervallo, *Johanne*, præcurfore **CHRISTI**, gla-
 dio *Herodis Antipa*, circa A. vulgaris æræ *Christi* 30. subla-
 to; **CHRISTO** ipso a Romano Procuratore, *Pilato*, A. Chr. 33.
 ignominiosa morte occiso; primoribus Judæorum omni vi, &
 furore, contra regnum Christi luctantibus; summis **CHRISTI**
 Apostolis, *Jacobis* duobus, A. Chr. 44. & 62; *Petro*, *Paulo*

A. Chr. 65. trucidatis; Christianisque ubique Ecclesiis jam non Judæorum tantum rabie, sed *Neronis* etiam *Cæsar*is, A. Chr. 64. per Romanum omne imperium immani crudelitate vastatis: obviis, vulgoque notis rerum harum testimoniis, ex *Evangelii*, *Actis Apostolorum*, *Pauli ep. I. ad Thessalonicenses* c. II. 14. 16. I. *Petr.* IV. 16-18. *JOSEPHO Antiquit. Judaic.* XX. c. 8. *TACITO Annal.* XV. 44. *SUETONIO in vita Neronis* c. 16. *Inscriptione Hispanica* in *GRUTERI corp. Inscription.* p. 238. n. 9. *EUSEBIO Histor. Eccles.* II. c. 25.

§. XII.

וְאַחֲרֵי הַשְּׁבַעִים שָׁנִים יָכַרַת מֶשֶׁחַ וְאָן לוֹ. & post sexaginta duas hebdomades excidetur Messias, verum non sibi; id est, post sexaginta duos annos, ex quo ablatas penitus erit civilis principatus Judaicæ genti, auferetur, & tolletur Judæis divinus Rex CHRISTUS, & HOSEÆ vatis sic oraculum abhinc adimplebitur; cap. III. 4 dies multos sedebunt filii Israël, sine Rege, sine Principe, sine sacrificio. Ablatus Principatus civilis Judaicæ genti fuit, *Archelao* relegato, sicut §. XI. ostendimus, A. U. C. 759. A. M. 4007. vulgaris æræ Christi A. 6. Adde annos sexaginta duos, tum incides in A. U. C. 821. A. M. 4069. vulgaris æræ Christi A. 68. Is annus est, quo Christiani tandem omnes Hierosolyma, & Judæa tota secesserant, & Pellam Perææ trans Jordanem erant delati; *EUSEBIUS Histor. Eccles. Libr.* III. c. 5. Etenim, cum Judæorum in Romanos rebellio cœpisset, jam ad ulto vere, duodecimo anno imperii *Neronis*; id est, A. U. C. 819. A. M. 4067. Chr. 66, *JOSEPHUS de bello Judaic.* II. 14. & *Cestius Gallus*, tum Syriæ Præses, Romano exercitu Hierosolymam oppugnasset, irritoque conatu mox obsidionem rursus solvisset, *JOSEPHUS de bello Judaic.* II. 18. 19. attende- runt Christiani signo imminentis excidii Hierosolymæ urbis, sanctissimi Salvatoris prædictione sibi ostenso, *Luc.* XXI. 20.

& celeri fuga salutis suae coeperunt consulere; audita tum etiam a sacerdotibus, festo Pentecostes, ex templi penetralibus alta, divinaque voce, *μεταβαίναμεν ἐν εὐθειᾷ, migremus inde;* testibus JOSEPHO, de bello Judaic. VI. c. 5. p. 1282. & TACITO, *Histor.* V. c. 13. Potestas inde facta est hoc adhuc, & sequente anno, U. C. 820. M. 4068. Chr. 67. CHRISTI affectis, Hierosolymam, & Judææ regiones deferendi; appropinquante tum lente Flavio Vespasiano cum validiore Romanorum exercitu, & subigendis Galilææ, & trans Jordanem, usque ad mare mortuum, urbibus, dititionibusque occupato. JOSEPHUS de bello Judaic. III. 7. 8. 9. IV. 1. 7. donec tandem A. U. C. 821. M. 4069. Chr. 68. Samariæ, Judææ, Idumææ, circumcirca Hierosolymam, urbibus cunctis oppressis, jam Hierosolymæ incolis exitus ab hoste clausus, & omnis fugiendi porro facultas prærepta est; quod accidit eo anno, & tempore, quo Imperator Nero fuit occisus: ita JOSEPHUS de bello Judaic. IV. c. 9. *Ὀυεσπασιανὸς πανταχόθεν περιεχίζων τὰς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐν τῇ Ἱερουσόλῳ, καὶ ἐν Ἀδίδαοις, ἐγείρει στρατοπέδα, - - καὶ διεληφότῳ τῆ πολέμου τὴν ἐρευνὴν ὅλην, καὶ τὴν παιδάδα πᾶσαν, οἱ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῆρητο. τὰς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν προαιρεμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφυλάσσοντο. τὰς δὲ ἔπειτα τῶν Ῥωμαίων Φρονεῖνας, εἰργεν ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τὴν πόλιν περιέχευσα. Ὀυεσπασιανῶ δὲ εἰς Καισάρειαν ἐπιστρέψαντι - - ἀγγέλλειαι Νέρων ἀνηρημένῳ, τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη, καὶ ἡμέρας ὀκτώ. Vespasianus circumquaque cingit Hierosolymam, & Hierichunte, & ad Adida, castella extruit, - - & cum bellum totam regionem montanam, omnemque campestem pervassisset, iis, qui Hierosolymæ degebant, interclusi sunt exitus. Nam, qui transfugere quidem cupiebant, eos observabant Zelotæ; qui vero nondum sciebant Romanis, eos coercerat exercitus, urbi ex omni parte circumdatus. Vespasianus autem, cum rediret Cesaream, nuntium accepit, Neronem*

esse occisum, gesto annos tredecim, octoque dies, imperio. Tum jam Hierosolymæ, a piis hominibus, & omnibus CHRISTI affeclis vacuæ, Judaicæque improbæ, perversissimæ genti, angularis Zijonis lapis subtractus est, ceu ab Architectis ipsius populi stolide, furioseque, reprobatus, rejectus, Matth. XXI. 42. urbs & gens sic Dei, CHRISTIQUE præsidio, est privata, deserta, & non reperto amplius Sale, quod condiret Hierosolymam, & a putredine fervaret; Matth. V. 13. jam foetidum hoc cadaver a Deo Romanis aquilis devorandum, & dilaniandum est traditum; Matth. XXIV. 28. Luc. XVII. 37. hinc, quod CHRISTUS ipse, suis temporibus, fummis Judæorum Pontificibus prædixit, Matth. XXI. 43. διὰ τὸτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρδῆσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τῆς Θεῶς, propterea dico vobis, auferetur a vobis Regnum Dei, id idem hic significat Danieli Angelus, & hoc triste fatum alterius periodi suæ, sexaginta duarum hebdomadum, fini affigit: eripietur, ait, excidetur tum CHRISTUS, nempe Judæis; nam, sicut vere additur; וְיָרַח, sed hoc nihil ad ipsum; non ipse certe, non regnum ejus excidetur; hoc enim erit, & stabit semper æternum, immobile; id ipso eodem Angelo sic Dei nomine Marie Virgini, matri CHRISTI, nuntiante: Luc. I. 34. βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τὰς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος, Rex erit domus Jacobi in secula, & regni ejus finis non erit. & prædicente Spiritu Sancto, ore DAVIDIS, Psalm. XLV. 7. & de CHRISTO id, idem, PAULO ad Ebreos denuo verbis Davidis prædicante, & confirmante, c.I. v. 8. ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τῶν αἰῶνων, thronus tuus, o Deus, stat in secula seculorum.

§. XIII.

וְהָעִיר וְהַקִּרְיָהּ יִשְׁחָדוּ עִם נַגְדֵי הַבַּיִת וְקִצְוֹ כִּשְׁמַטָּה, & urbem, & sanctuarium, tum perdet populus Principis venturi, & finis ejus erit cum inundatione; hoc est, tum Hierosolymam, &

templum Dei, omni divino patrocínio desertum, jam per-
 dent Romani exercitus, in vindictam scelerum, & impieta-
 tis suæ, Judæis a CHRISTO Rege immissi. Exercitus, nempe,
 נגיד הכח, *Principis venturi*, scilicet ejusdem ipsius, qui *ver-*
su præcedente memoratur, משיח נגיד, MESSIÆ *Principis*: cui,
 cum omnis potestas cœli, terræque sit data, *Matth. XXVIII.*
18. ad nutum paruerunt ministri vindictæ suæ, Romani exer-
 citus; hinc Regis cœlorum exercitus etiam nominati, qui Ju-
 dæos, CHRISTI, fervorumque suorum interfectores, perde-
 rent, urbemque eorum incenderent, *Matth. XXII. 7.* Tanta
 erit autem devastatio urbis & templi; ut exitus ejus sit simi-
 lis inundationi magni fluvii, opprimentis late, & perdentis
 undique terras: solet enim a divinis vatibus hostilis gravissi-
 mus impetus, & oppressio populi, imagine inundationis de-
 signari, sicut ita *Jesaja cap. VIII. 7. 8.* Regis Assyriorum im-
 petus, Iſraelem, & Jehudam oppressuri, describitur: & certe
 tanto similis erat inundationi, & demersioni, excidium ur-
 bis Hierosolymæ, & templi; post expletas *Danielis* hebdo-
 mades, a *Tito Vespasiano*, A. U. C. 823. M. 4071. Chr. 70. per-
 actum; quanto certius, ex CHRISTI ipsius oraculo, *Luc. XIX.*
44. ex omnibus urbis, & templi ædificiis, non lapidem fuisse
 relictum, qui non fuerit destructus; & ex propugnaculis ur-
 bis tres tantum fuisse, cum exigua parte muri, turres supersti-
 tes, Romanæ victoriæ monumento soli servatas; *JOSEPHUS*
de bello Judaic. VII. 1.

§. XIV.

ועד קץ מלחמה נחרצת שממות, & usque ad finem belli sunt
decisæ desolationes; id est, donec convertetur Judaica gens
 ad amplectendum, & adorandum MESSIAM; bellum MESSIÆ
 erit cum improba gente, ad cujus finem usque firme decreta
 a Deo est devastatio populi: & hæc est MOSES, CHRISTI,
 & PAULI interpretatio. MOSES enim *Levit. XXVI. 33.* an-
 nuntiat

nuntiat Israëlitis, Deum persecuturum esse eos ferro, vastaturum eorum urbes, & terras; disperfurum esse eos per gentes, & tum demum miserturum esse eorum, cum pœnituerit eos perfidiæ suæ, & sint reversi ad Deum, *ibid.* v. 42. 44. 45. & hac eadem prædictione CHRISTUS Judaicæ genti vale suum dixit, *Matth. XXIII. 38.* ἰδὲ ἀφίστα ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. λέγω γὰρ ὑμῶν. οὐ μὴ με ἴδητε ἀπὸ ἀγῶν, ἕως ἂν εἰπῆτε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ecce relinquitur vobis domus vestra desolata; dico enim vobis; non me videbitis posthac, donec dicatis; *Benedictus*, qui venit in nomine Domini; & hinc PAULO Judæi ἐχθροὶ Θεῶ, *hostes Dei*, vocantur, usque ad futuram gentis conversionem ad CHRISTUM. *Rom. XI. 27. 28.*

§. XV.

והגבור כרית לרבים שבוע אחד, *confirmabit tamen fœdus multis, hebdomadam unam*, id est, idem Rex CHRISTUS, qui adimetur Judaicæ genti, urbemque ejus, & templum funditus destruet, magnam tamen multitudinem Judæorum adsciscet sibi, & regno suo adscribet; & sic adimplebit, & confirmabit iis promissiones illas, a Deo patribus eorum factas, fœderis illius æterni, salutifero sui in carnem adventu, & perpetua peccati omnis condonatione præsertim stabiliti; quo quidem nomine prædicat laudes Dei, Spiritu Sancto repletus, ZACHARIAS vates, ad cunas statim vix nati sibi filii, Præcursoris CHRISTI, quod nempe meminerit Deus διαθήκης ἀγίας αὐτῶ, *fœderis sui sancti*, cum Abrahamo jam initi; τὸ δέναι γνώσω σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτῶ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, *ut daret populo suo cognitionem salutis in condonatione peccati*: *Luc. I. 72. 73. 77.* Hoc igitur novæ gratiæ fœdus, jam a *Jeremia* vate expositum, *cap. XXXI. 31.* & supra jam §. IX. p. 35. sq. a nobis, S. PAULI verbis, commemoratum, & sicut idem ipse PAULUS ait, ad *Ebraos IX. 14. 15.* pretiosissimo

H

CHRISTI sanguine sancendum, qui hinc est τὸ αἷμα τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυρόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, sanguis novi foederis, pro multis effusus, in condonationem peccatorum, *Matth. XXVI. 27.* hoc ipsum gratiosissimum, beneficentissimum foedus confirmabit CHRISTUS multis Judæorum, spatio maximæ hebdomadis 70. annorum, a CHRISTI in carnem adventu computandorum, ab A. M. 4000. U. C. 752. usque ad tempus illud, quo auferetur tandem penitus improbæ Judaicæ genti; hoc est, sicut §. XII. ostendimus, usque ad A. U. C. 821. Chr. 68. A. M. 4069. Intra hoc nempe tempus, copiosissimi, & numerosissimi Judæorum populi, magna pars facta est particeps divini foederis gratiæ, & regno CHRISTI adscripta; selecti hinc Deo ex perfida gente, & hinc ἐκλογὴ PAULO dicti, *Roman. XI. 7.* Scilicet adhæserē jam CHRISTO Regi, primis statim nativitatē, & infantię ejus annis, ex Judaica gente, *Zacharias, Elisabeth, Johannes, Maria mater, Josephus*, Pastores Bethlehemitici, *Simeon, Hanna*, & quotquot *Simeoni, Hanne*que, in templo Hierosolymæ divinum Regem jam digito demonstrantibus, fidem adhibere voluerunt, *Matth. I. II. Luc. I. II.* Procedentibus dein annis, prædicatione *Johannis Baptiste* jam magno numero Judæi ad CHRISTUM Regem fuerunt conversi, id *Gabriele* Angelo, *Zacharia* patri, de filio sibi nascituro, vaticinante, *Luc. I. 16.* & id rerum eventu, & *Christi* testimonio manifestissime confirmante, *Matth. III. 5. 6. XI. 12. Marc. I. 4. 5.* tandem CHRISTI ipsius, & Apostolorum præsertim vocibus, Judæorum multa millia, quin decies multa millia, CHRISTI regno dederunt nomen; computata primis statim mensibus post CHRISTI resurrectionem Christiana Judæorum Ecclesia, Hierosolymæ collecta, jam ad 5000. circiter virorum, *Actor. II. 41. IV. 4.* & A. C. vulgaris æræ 59. U. C. 812. A. M. 4060. JACOBO minore testante, plures esse Judæorum myriades, qui CHRISTO Regi adhærerent, *Actor. XXI. 20;* ingenti

certe etiam eorum numero, qui extra Judæam inter gentes erant dispersi, & Apostolorum Jacobi, Petri, Johannis cura, sane ante everſæ nondum Hierosolymæ tempora, ad CHRISTUM Regem erant perducti, Galat. II. 9. & ad quos ipsius JACOBI minoris, scribentis ταῖς δώδεκα φυλαῖς, ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, duodecim tribubus, in dispersione inter gentes versantibus, c. I. 1, & PETRI, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόνου, Γαλιτίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, electis exulibus, dispersis per Pontum, Galatiam, Cappadociam, Asiam, & Bithyniam, I Petr. I. 1. præcepta sacra mittentis, epistolæ extant. Hebdomadis hujus spatium vero, quo Judæorum selecto gregi CHRISTUS corroborabit fœdus, hic 70. integros annos complecti, non tantum opportuna sic oraculi interpretatio docet, sed, sicut §. VI. jam indicavimus, etiam patet ex eo, quod hæc sit temporis mensura illa, qua Dei oracula quoque fata Ecclesiæ, tam ipsa, quæ hac hebdomade maxima, quam quæ e vestigio ab hebdomadis hujus sine statim ei contingent, pari, æqualique spatio semper solent metiri; id & Danielis, & Johannis Apostoli, vaticiniis comprobantibus. Etenim cum JOHANNES Apocalyps. c. XII. Ecclesiam Dei videt mulieris imagine, CHRISTUM gerentis in utero, & enitentis; infernalemque Draconem videt, omni odio & furore persequi divinum Puerum; eoque ad dextram Dei sublato, etiam invadere mulierem, donec datæ mulieri divinitus alæ, quarum auxilio in desertum confugit; quid aliud Apostolo ibi repræsentatur, quam eadem perïodus illa 70. annorum, a CHRISTI incarnatione, usque ad fugam Christianæ Ecclesiæ, ex Judææ, & Hierosolymæ regionibus, lapsum? qua selecto piorum gregi ex Judaica gente corroboratum, & confirmatum fuit a CHRISTO, divinæ beneficentissimæ gratiæ fœdus, a tempore, quo CHRISTUS in sacre Virginis utero fuit conceptus, usque ad eos dies, quibus Christiana Judæorum Ecclesia de imminente excidio Hierosolymæ divi-

nitus monita, celeri & alata fuga, templo Dei, & publico
 sacrorum cultu relicto, jam exul a prima sede sua, velut in
 desertis, coepit errare. Hoc postremum contigisse eo anno,
 quo Imperator Nero fuit occisus; A. U. C. 821. A. M. 4069.
 Chr. 68. & quo secundum, *Consulares veteris ANONYMI, &*
TIRONIS PROSPERI Fastos, Consulatam Romæ gessere Silius Ita-
licus, & Trachala Turpilianus, ex JOSEPHO de bello Judaic. IV.
c. 9. supra §. XII. ostendimus. Ab hoc temporis momento,
 ab hac fuga sua, sacrum gregem suum, divinitus ex Hieroso-
 lymitanæ urbis excidio servatum, in deserto, id est, per
 Romani vasti imperii ditiones, sine publico sacrorum cultu,
 nutritum iri, Deus prædicit; infernali Dracone frustra putan-
 te, eum cum urbe omni Hierosolyma, ea, quam *Daniel* indicat,
cap. IX. v. 26. Romani exercitus inundatione iri oppressum.
Apocalypf. XII. 15. 16. Nutritum autem eum iri ab hac fuga in
 deserto dicit Deus, *καιρὸν, καιρὸς, καὶ ἡμῶν καιρῶ, tempus,*
& tempora, & dimidium temporis; καιρὸν primo, hoc est,
 tantum temporis, quantum complectitur spatium visionis
 istius *Apocalyptrice c. XII. a tempore mulieris, CHRISTUM*
 in utero gerentis, usque ad Judaicæ Christianorum Ecclesiæ fu-
 gam, lapsum; quod ipsum est tempus 70. annorum; dein
καιρὸς, id est, bis tantum, sive 140. annorum, & tandem
ἡμῶν καιρῶ, id est, dimidium annorum 70, sive 35. an-
 nos; qui jam, si conjunguntur omnes, & 70. & 140. & 35,
 id est, 245. anni, adduntur Anno U. C. 821. M. 4069.
Chr. 68. quo coepit illud magnum Ecclesiæ Christianæ exilium,
 tum incidit in A. U. C. 1066. M. 4314. *Chr. 313. quo in*
Consularibus veteris ANONYMI, & PROSPERI Fastis, Constanti-
nus M. III. & Licinius III. Augg. Consules Romæ fuisse reperiun-
 tur; quo publica tandem auctoritate Romanorum horum Im-
 peratorum sublatum illud fuit Christiani cultus exilium, sa-
 crisque Christianorum per orbem terrarum publica, plena li-
 bertas concessa est; *Constantino M., Cæsarum omnium primo,*

circa ipsa hæc tempora, ad profitenda Christianorum sacra transgresso; & omni auctoritate dein imperii, quæ ad sequentium etiam temporum sæcula cuncta fuit propagata, Christianorum ubique cœtuum cultum tuente. EUSEBIO in *Hist. Eccles. Libr. IX. & X.* & quatuor de vita *Constantini M.* libris passim, & plurimis legibus CODICIS THEODOSIANI, ab Imperatore propterea latis, velut, l. 1. *Libr. II. tit. 8. de feriis*, l. 1. *Libr. XV. tit. 14. l. 5. Libr. XVI. tit. 2.* id abunde testantibus. Ipsum edictum de liberrima Christiani cultus facultate, A. Chr. 313. *Constantino M. & Licinio Coss.* latum, profert EUSEBIUS, Græce, *Hist. Eccles. Libr. X. c. 5.* & Latine, LACTANTIUS de *moribus persecutorum c. 48.* ubi sic ait: *Licinius -- Nicomediam ingressus -- die Iduum Juniarum, Constantino, atque ipso, ter Consulibus, de restituenda Ecclesia hujusmodi litteras, ad præsidem datas, proponi jussit. Cum feliciter tam ego Constantinus Augustus, quam etiam ego Licinius Augustus, apud Mediolanum convenissemus, atque universa, quæ ad commoda, & securitatem publicam pertinerent, in tractatu haberemus, --- scire tuam dignationem convenit, placuisse nobis, ut amotis omnibus omnino conditionibus, quæ prius scriptis, ad officium tuum datis, super Christianorum nomine videbantur, nunc caveres, ut simpliciter unusquisque eorum, qui eandem observandæ religioni Christianorum gerunt voluntatem, citra ullam inquietudinem, ac molestiam sui, id observare contendant. Quæ sollicitudini tuæ plenissime significanda esse credidimus, quo scires, nos liberam, atque absolutam colendæ religionis suæ facultatem hisdem Christianis dedisse. Igitur cum opportune sic in Dei oraculis mensura temporum congruat; cum Apocalypsis JOHANNIS futura fata Ecclesiæ cum Danielis 70. hebdomadibus nectat; & jam a fine earum commodissime cap. XII. Apocalypsis v. 14. *καρπὸς, καρπὸς, ἡμῶν καρπὸς*, quibus in deserto vixit Ecclesiæ, 70. annorum periodis computentur; & hoc ipsum tempus dicatur esse dierum 1260. Apocal. XII. 6. &*

sicut §. VI. jam vidimus, & quod ample jam repetere nolumus; hoc idem sit manifestissime tempus illud 42. mensium, fatidica interpretatione computandorum, quo urbs sacra, id est, cultus facer, quasi conculcabitur a Gentilibus; *Apocal. XI. 2.* quo Ecclesia Christiana edet oracula sua in summis angustiis, & quasi ciliciis induta; *Apocal. XI. 3.* quo Romanus Draco, id est, paganum Romanorum imperium, bellum geret cum sanctis, & contumelias suas in CHRISTUM, & affectas ejus, evomet; *Apocal. XIII. 5. 6.* & quod ipsum etiam DANIEL VII. 25. sicut JOHANNES, ערן וערנך ופרג ערן, καιρον, καιρες, και ημους καιρε, tempus, tempora, & dimidium temporis, vocat; opportunissime certe etiam hebdomas illa Danielis, quæ illum καιρον, καιρες, & ημους καιρε, tempora, 70. annorum periodis a Deo dimensa, sine medio præcedit; & a cujus ipso sine statim etiam sequentes istæ 70. annorum periodi currunt, esse maxima hebdomas, esse 70. annorum periodus, potest intelligi; præsertim, cum dimidium etiam hujus hebdomadis, de quo nunc est dicendum, exactissime huic ipsi interpretationi respondeat.

§. XVI.

והצי השבוע ישכית זבח ומנחה, & dimidio hebdomadæ cessare faciet sacrificium, & oblationem: id est, dimidio illius hebdomadis maximæ, 70. annorum, sive anno 35. ex quo edictum divinum prodiit condendæ novæ Hierosolymæ, & positus est CHRISTI incarnatione lapis novæ Zijonis, CHRISTUS vitæ & sanguinis sui sacrificio, pro generis humani peccatis oblato, A. M. 4034. U. C. 786. ætæ CHRISTI vulgaris 33. qui hinc verissime est Annus, ab incarnatione ejus 35, (sicut §. X. probavimus,) abolbit umbras omnes Mofaici fœderis, quæ ipsum hucusque præfiguraverant; *Ebr. VIII. 5. 13. IX. 9. 11. 12. X. 1.* pro זבח ומנחה, sacrificio, & oblatione, sive, cruento, & incruento sacrificio, quod ex Mo-

faica lege bis quotidie, mane, vesperique, Deo debebat offerri, כִּרְיֵחַ נִרְיָח, *in suavitatis odorem*; *Exod. XXIX. 38-41. Numer XXVIII. 3-8.* CHRISTUS ipse vere, & plenissime, præbebit εὐωδὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφοράν καὶ θυσίαν, τῷ Θεῷ εἰς ὄσμην εὐωδίας, *se ipsum pro nobis, & oblationem, & sacrificium Deo, in suavitatis odorem, Ephes. V. 2. & hoc uno, aeterno, sacrificio, & oblatione sua, Ebr. IX. 12. X. 12. 14. tollet vim omnem veterum omnium sacrificiorum Mosaicæ legis; & sic inania illa cuncta, & supervacanea reddet in posterum: id quod ipsum quoque PAULUS docet epistola ad Hebræos, in qua quidem A. C. 64, & sic ante bellum adhuc, & excidium templi, & urbis Hierosolymæ scripta, cum tum adhuc Hierosolymæ Mosaici fœderis sacrificia pergerent fieri, Ebr. VIII. 4. 5. IX. 6. 7. tamen clare demonstrat, πρώτην σκηνήν id est, tabernaculum, vel templum Mosaici cultus, non amplius habere ἑδωῶν, sive fundamentum aliquod, in quo confisteret, c. IX. 8. & CHRISTO pro nobis mortuo, ἐκείνη προσφοράν esse περὶ ἁμαρτίας; non ulla pro peccatis amplius oblatione jam esse opus, c. X. 18.*

§. XVII.

ועל כנף שקוצים משמם; *super alam, sive avem, abominatio-
num autem erit devastator*; hoc est, devastatio autem tem-
pli, & urbis Hierosolymæ, fiet per legiones Romanorum
exercituum, quarum signa erunt aquilæ, divinis honoribus,
ceu Numina, a Romanis cultæ; testibus LIVIO XXVIII. 48.
SÜETONIO in vita Caligule c. 14. & manifestissime TACITO,
*Annal. II. 17. qui de Germanico Cæsare, cum Cheruscis bellige-
rante; Pulcherrimum augurium, octo aquilæ, petere silvas, & in-
trare visæ, Imperatorem advertere. Exclamat, irent, sequerentur
Romanas aves, propria legionum Numina; hinc Romanæ
hæ aves, vel aquilæ, vere Danieli, & divino Numini, כנף
שקוצים, avis abominationum, vel abominabilis, & eodem*

ipſo nomine dictæ, quo ſolent vocari a Spiritu Sancto idola, quæ **דַּבְּרֵי שִׁשְׁרֵי**, **קִרְשׁ**, abominations dicuntur, **I Reg. XI. 5.** **Ezechiel XX. 7.** Et hæc quidem interpretatio clariffime confirmatur ex eo, quod, cum **LXX.** *Interpres* ſecundum **ORIGENEM** in *Tetraplis*, & *Chifianum Codicem*, (ex quo *Roma* primum omnium Græca vaticinii *Danielis* translatio nobis producta eſt, **A. C. 1772.**) ita hunc *Danielis* verſum ediderint, καὶ ἐπὶ τὸ ἱερόν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔſαι, *Et erit ad templum abominatio vaſtationum*; **CHRISTUS** autem ad hæc verba *Danielis* advertere juſſerit diſcipulos ſuos, ceu ſignum imminentis Hieroſolymæ excidii monſtratura, id quod **MATTHEUS**, & **MARCUS**, verbis **LXX.** *Interpretum* exprimunt: **MATTHEUS** c. **XXIV. 15.** ὅταν ἐν ἰδῆτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τῆ προφήτης, ἕως ἐν τόπω ἁγίῳ. ὁ ἀναγνώσκων νοεῖτω. **MARCUS** **XIII. 14.** ὅταν δὲ ἰδῆτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τῆ προφήτης, ἕως, ὅπως εἰ δεῖ. ὁ ἀναγνώσκων νοεῖτω. *Cum videritis igitur abominationem vaſtationis, prædictam a Daniele, propheta, ſtantem in loco ſacro, (vel, ubi non debet.) qui legit; attendat;* id idem, **LUCAS** ſic tradat, dixiſſe **CHRISTUM**, cap. **XXI. v. 20.** ὅταν δὲ ἰδῆτε κυκλωμένην ὑπὸ στρατοῦσαν τὴν Ἱερουſαλημ, τότε γινώτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρημωσις αὐτῆς, *cum videritis Hieroſolytam ab exercitiſus cinctam, tum intelligite, appropinquaffe ejus excidium, ſic, ut manifeſte CHRISTUS ipſe avem illam abominationum, Danielis oraculo memoratam, Romanos exercitus eſſe interpretetur; & hinc ipſas illas eſſe aquilas, quibus cadaver Judaicum dilaniandum, & devorandum præbebitur, Matth. XXIV. 28. Luc. XVII. 37. quod ipſum dein abunde ſatis comprobavit eventus; Hieroſolyma omni, & templo, a Romanis legionibus **A. U. C. 823. Chr. 70.** capta, incenſa, vaſtata, everſa. **JOSEPHUS** de bello Judaic. **VI. 7. 8. 9. VII. 1.***

§. XVIII.

§. XVIII.

ועד-כלה ונחרצה תתך על שומם & usque ad consummationem, & decisum, stillabit super devastatum, hoc est, ira, & maledictio Dei, stillabit super populum Judaicum, terramque Judæorum, a Romanis legionibus ita devastatam, foedatam, usque ad complementum illud temporis, arcano Dei consilio decretum, decisum. Nam voce שומם, aliquid vastatum, & foedatum, inprimis Hierosolymam, ab hoste destructam, designari, ex *Thren.* I 4. III. 11. patet, & eo manifestius est, hic etiam intelligi Hierosolymam, templum, populumque Judaicum, quo certius est, verbo תתך, stillabit, quod ei jungitur, stillationem iræ, & maledictionis Dei, in Judaicam gentem designari, quæ vera significatio voci paulo superius, ipso hoc cap IX. vaticinii *Danielis*, in precibus ejus ad Deum, tribuitur v. 11. ותתך עלינו האלה והשבעה אשר כתובה בכתורת משה עבר-האלהים כי חטאנו לי & stillavit super nos maledictio, & juramentum, quod scriptum est in lege Moysi, servi Dei, quia peccavimus in eum. Decisum vero, & decretum tempus duraturæ maledictionis divinæ, in gentem Judæorum effusæ, est ipsum illud, de quo §. XIV. jam diximus; & quod PAULUS indicat, fore, *Rom.* XI. 25. ἀρχὴς ἔτὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσελθῆ, usque dum certus, & designatus gentilium numerus intraverit in regnum calorum. Tum enim desinet irasci Deus reprobatae genti, & ex Moysi *Levit.* XXVI. 42-45. JESAÏÆ LIX. 20. & PAULI oraculo, *Rom.* XI. 26. πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, omnis Israël salvabitur, & ἕξει ἐκ Σιών ὁ ῥύσων, καὶ ἀποστέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰσραὴλ, veniet (rejecta) Sioni, ex Sione (nova) Salvator, & avertet impietates ab Israele, ad eum converso.

* * * * *

En æque, benigne Lector! hæc est tandem nobilissimi, sanctissimique oraculi interpretatio nostra; sed parata simul illa, & prona, cedere cuicumque, ad intelligendam istius sententiam, clariorem allaturæ lucem, & meliora docturæ. Id tamen probe hic adverti velim, ne quis unquam interpres, ne quis iudex accedat huc alius, nisi cognitione sacræ & civilis historiæ, rationisque antiquæ temporum, initiatus, imbutus; inprimis vero non alter, nisi, qui divino Sancti Spiritus lumine sit illustratus, perfusus. Etenim eodem illo, & non alio, quam quo lata sunt, Spiritu, intelligi tantum possunt, & explicari divina oracula; 2 *Petr.* I. 20. 21. nec nisi divino iudicari Spiritu ea, quæ non ab homine, sed a Deo profecta sunt, 1 *Cor.* II. 11. 14. Quod si forte cui esse insipidum, si fanaticum forte cui, hoc verbum esse videbitur, is jam manifeste nobis de se hac ipsa sua sententia profitetur, se carere igitur CHRISTI Spiritu; 1 *Cor.* II. 14. hinc se alienum, hinc se vinculo nullo junctum esse huic Regi divino, *Rom.* VIII. 9. & hac animi indole, sic prohibitum quoque profus, sic exclusum olim iri portis regni cœlorum, *Luc.* XIII. 27. 28.

Fd 5611

ULB Halle

3

002 715 18X

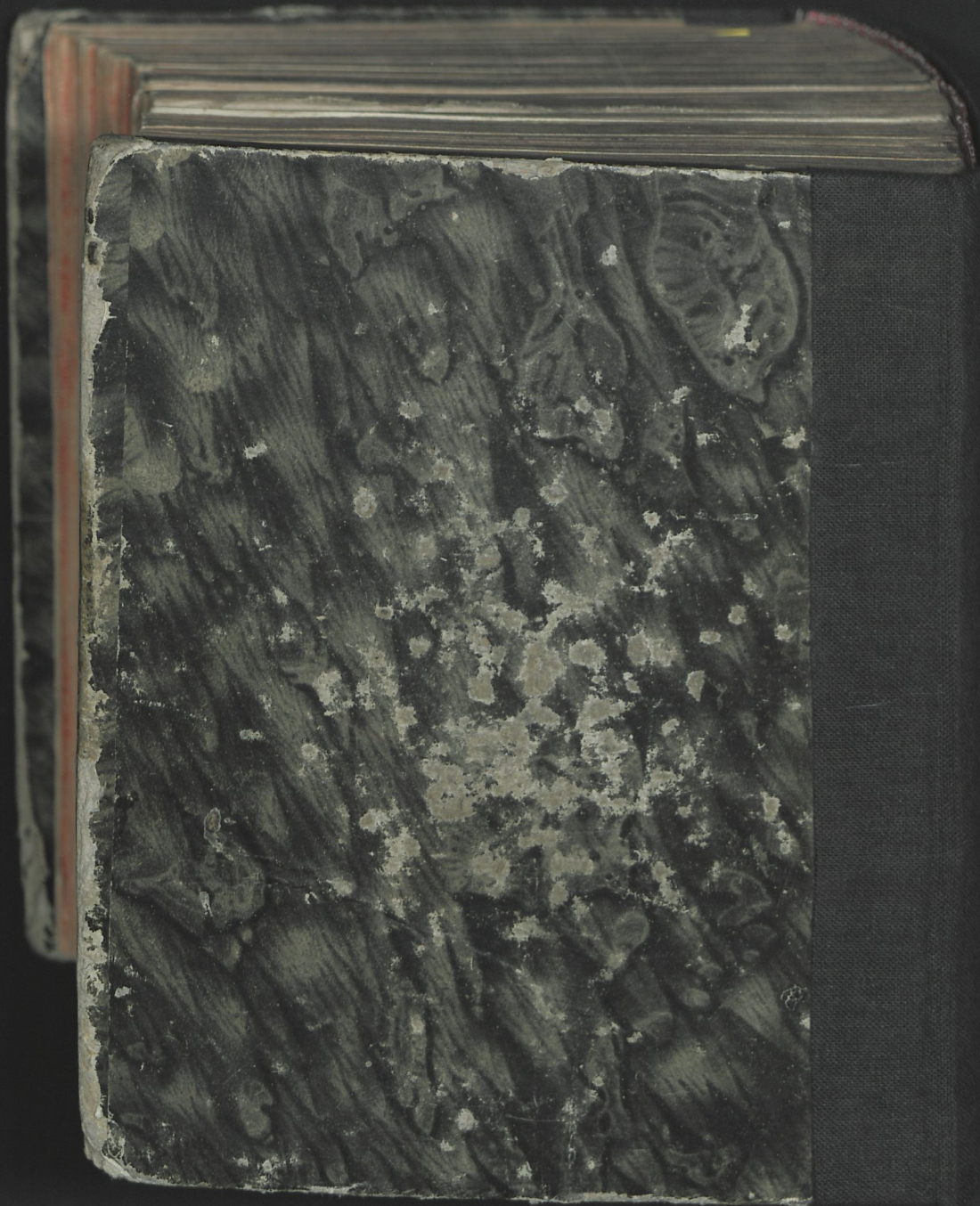

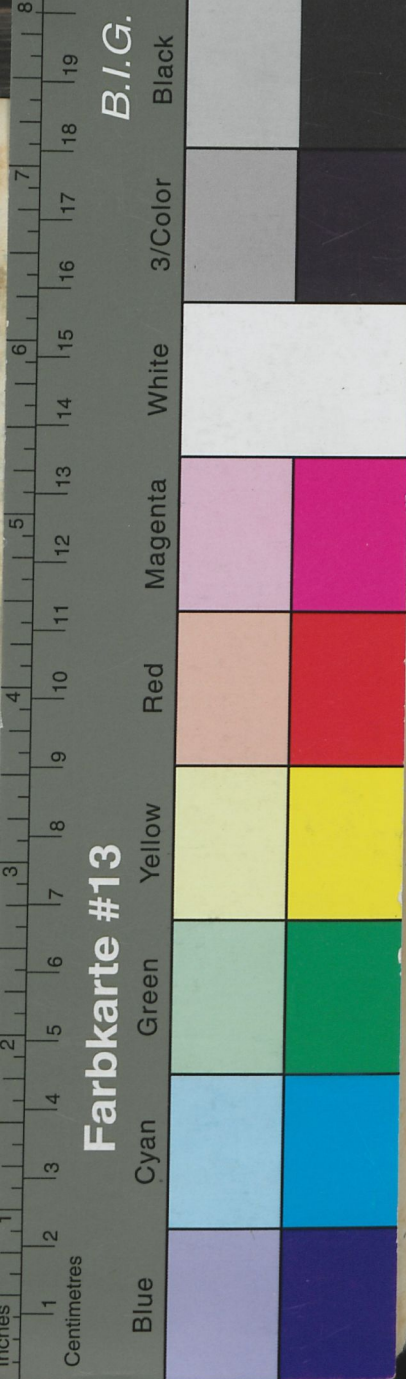
71+306

VD 77

NC

30

B. C. D.
TENTAMEN
INTERPRETATIONIS NOVÆ
LXX. Hebdomadum Danielis,

cap. IX. v. 27-29.

PRÆSIDE
JOHANNE MICHAËLE LORENZ,
ELOQUENTIÆ ET HISTORIARUM PROF. PUBL. ORD.
CAPITULI THOMANI CANONICO,

SOLENNI ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTUNT
ad D. XXVII. MARTII
JOHANNES GODOFREDUS DÜRR,
a §. I - VI.

ad D. XXIX. MARTII
GODOFR. LUDOVICUS HÆBERLIN,
a §. VII - XI.

ad D. II. APRILIS
GERHARDUS HENRICUS RITTER,
a §. XII - finem.

al.

In Universitate Argentoratensi, A. MDCCLXXXI.
excudebat JOH. HENRICUS HEITZ, Universitatis Typographus.